

Fagbladet **FOA**

4

GODE RÅD

om video-overvågning

SIDE 42

fokus:**PSYKISK SYGE
LADES I STIKKEN**

Tiden går med papirarbejde

SIDE 8-11

**300.000
I ERSTATNING**

Ryggen ville ikke mere

SIDE 30

**SOSU-ASSISTENTER
TIL EKSAMEN**

Skal bestå farmakologi

SIDE 6

Dagplejer Tina Mayn gør det, hun brænder for.

**DE GODE IDEER
STÅR I KØ**FOAs medlemmer skaber
vækst og livskvalitet

SIDE 34

Når varme hænder bliver kølige

15 A4-sider. Så mange ark skal sosu-assistent Martin Bredeesen og hans kolleger på Bispebjerg Hospitals psykiatriske akutafdeling udfylde inden for de første 24 timer, når en alvorligt psykisk syg ankommer til afdelingen. Selv om de 15 sider lugter af overdokumentation, kan man naturligvis godt argumentere for, at den skriftlige dokumentation er med til at sikre overblik og kvalitet.

Faktisk behøvede papirarbejdet slet ikke at udgøre et problem, hvis der var afsat tid til, at ansatte som Martin Bredeesen kunne registrere. Men psykiatrien bløder økonomisk. Så han har ikke tid. Tiden i læselampens skær går derimod direkte fra plejen af nogle af landets mest sårbare og ustabile mennesker. Mangel på kontakt forlænger deres behandling – og endnu værre bliver det, når patienterne som i dag skal udskrives så hurtigt som muligt.

I en ny undersøgelse siger tre ud af fire ansatte i psykiatrien, at de inden for det seneste år har fået mindre tid til patienterne.

Eller som Martin Bredeesen udtrykker det:

“Man opbygger ikke tillid ved at sidde og udfylde skemaer.” ★

Gitte Hejberg

Gitte Hejberg
ansv. chefredaktør
gith@foa.dk
Tlf.: 46 97 24 58

Finn Olsen
redaktionschef
fino@foa.dk
Tlf.: 46 97 23 97

Rie Schmidt
redaktionssekretær
ries@foa.dk
Tlf.: 46 97 23 28

Britta Lundqvist
journalist
brlu@foa.dk
Tlf.: 46 97 23 20

Tre ud af fire FOA-medlemmer i behandlingspsykiatrien har fået mindre tid til patienterne det seneste år. Sosu-assistent **Martin Bredeesen** er en af dem.
Side 8-11

Mindre tid til omsorg

KOM

OG

LEG

Børn og ældre i Kregme besøger hinanden en gang om ugen – til leg og bevægelse.

Side 16

Brug for et senior-job?

Se om du har ret til et.

Side 40

Færre skader med løftepude

Medarbejderne kan selv hjælpe borgere op, når de er faldet.

Side 28

I hvert nummer

Dennis K	14
Karriere	19
Fagligt talt	20
FOA hjælper	30
Spørg løs	32
Dine penge	40
Mad med Klinken	45
Quizen	50

tema
Livskvalitet og vækst

Vækst på nye måder

FOAs medlemmer yder et afgørende bidrag til samfundets vækst. Men væksten skal ikke kun handle om kolde kontanter, slår FOA fast i et nyt debatoplæg.

Side 34-39

Merete Nielsen
journalist
men@foa.dk
Tlf.: 46 97 25 25

Maj Dahl-Rasmussen
journalist
mdar@foa.dk
Tlf.: 46 97 25 65

Finn Danielsen
journalist
fida@foa.dk
Tlf.: 46 97 23 33

Joe Anderson
grafiker
joe001@foa.dk
Tlf.: 46 97 23 22

Maja Honoré
grafiker
maja001@foa.dk
Tlf.: 46 97 22 57

Solveig Kolstad
journalistpraktikant
sokl@foa.dk
Tlf.: 46 97 24 19

UDGIVER

FOA
FAGOGARBEJDE

Stauings Plads 1-3
1790 København V
Tlf: 46 97 26 26
Fax: 46 97 22 90
www.foa.dk
foa@foa.dk

nyt

25

lukkedage i daginstitutionerne om året har de i Holstebro – som hermed sætter en kedelig danmarksmarksrekord.

Kilde: Projekt Børnepasning, august 2011

Fra rettighed til skøn

Efterlønnen skal afløses af den såkaldte seniorførtdspension. I modsætning til efterlønnen vil den ikke være en rettighed, men vil bero på et skøn. Hvad det kommer til at betyde, vil FOA, 3F og Fødevarerforbundet NNF prøve at kaste lys over med en høring, som afholdes på Christiansborg 1. september.

om høringen på www.foa.dk

Den sidste smøg? I Odense kan det blive **totalt forbudt** at ryge i arbejdstiden for kommunens ansatte, hvis borgmester Anker Boye (S) får flertal for sit forslag. Rygeforbuddet vækker ikke begejstring hos Marie Henningsen, Helle Knudsen, Ketty Olsen og Lise Larsen, alle ansat i ældreplejen.

Foto: Heidi Lundsgaard

Her og nu er der flest job i at lave offentlige investeringer. Det er en velkendt sammenhæng.

NINA SMITH, PROFESSOR I ØKONOMI, I POLITIKEN

Er skjult kamera i orden?

Er det i orden, at journalister bruger skjult kamera til at filme situationer på din arbejdsplads?

Per Wibeck Nielsen, omsorgsmedhjælper i Brønshøj

Tendentios journalistik

Nej, det ville være frygteligt. Jeg ved fra nogle bekendte, som har været udsat for det på et andet bosted, at tv-klippene kan være tendentiose. De kan redigere det, så det lige passer ind i deres historie.

Anja Skov Nielsen, social- og sundhedshjælper, København

Har ikke noget at skjule

Jeg har ikke noget at skjule på mit arbejde, men jeg synes ikke, det er ok med skjult kamera. Det ville være rigtig ubehageligt at blive overvåget uden at vide det. Der må være andre metoder, man kan bruge.

Jan Jensen, social- og sundhedshjælper i København

Ikke fair

Jeg kan godt se argumentet med, at skjult kamera kan afsløre grimme ting, som for eksempel forholdene på minkfarme. Men det er ikke fair, når det handler om mennesker. Det bliver ofte alt for sensationspræget.

Tilde Lindhardt, pædagogmedhjælper i København

Jeg ville føle mig krænket

Nej, det ville på alle måder være en krænkelse, hvis der gik én og filmede. Hvis der er problemer på en arbejdsplads, må der være andre måder at få sat det på dagsordenen og løst det.

FOA vil have vækst på nye måder

I et nyt debatoplæg giver FOA sit bud på, hvordan det offentlige kan give grobund for **livskvalitet og vækst**.

Af Solveig Kolstad ★ foto: Jørgen True

Der skal lyttes til dine ideer, du skal selv have lov til at bestemme over dit arbejde, og det skal foregå i et sundt arbejdsmiljø. Det skaber både økonomisk vækst og en bedre livskvalitet. Det mener FOA, der i et nyt vækststudie sætter fokus på vækst og livskvalitet.

Det giver vækst

Grundstenen i vækststudiet er en stærk offentlig sektor. Det offentlige tager sig af vores børn og ældre, så vi kan komme på arbejde, og gør det muligt, at vi kan uddanne os, så vi har de kvalifikationer, som den private sektor efterspørger. Det er forudsætninger for vækst, mener FOA-formand **Dennis Kristensen**.

“Man prøver jo at blæse med mel i munden, når man skærer ned på det offentlige og samtidig forventer vækst i det private. Det er noget vrøvl, at den

Det er noget vrøvl, at den offentlige sektor er en klods om benet på den private.

DENNIS KRISTENSEN, FORMAND FOR FOA

offentlige sektor er en klods om benet på den private,” siger han.

Højere livskvalitet
Men vækst alene er ikke målet. Befolkningens livskvalitet skal på dagsordenen, og når et bedre liv skal sikres, så er den offentlige velfærd afgørende.

Når vi brækker armen, mister jobbet eller et familie-medlem bliver ramt af demens ved vi, at vi kan få hjælp fra det offentlige. Den livskvalitet mener FOA, at der skal sættes mål for, så man i fremtiden ikke kun kan se den økonomiske udvikling, men også forbedringen af vores livskvalitet. ★

sokl@foa.dk

Uden nogen til at **tage sig af** børnene, de gamle og de syge, vil det være svært for de fleste andre at passe deres arbejde.

Livskvalitet og vækst
Tema side 34

Danskerne bakker op om velfærden

69% mener, at når der kommer gang i den danske økonomi, skal pengene bruges på velfærd. **22%** mener, at pengene skal bruges på skattelettelser.

Kilde: Velfærd, vækst, efterløn og offentlig vs. privat, Gallup 2011

Seks bud fra FOA

FOA peger på seks områder, der har betydning for væksten:

- Et fleksibelt arbejdsmarked
- Uddannelse og efteruddannelse
- Udnyttelse af medarbejdernes ideer, viden og erfaring
- Sygdomsforebyggelse betaler sig
- Et godt arbejdsmiljø
- Grøn energi

Læs mere

På foa.dk/vaekst kan du læse mere om FOAs vækststudie

Nye krav til sosu-assistenten

Region Hovedstaden kræver, at social- og sundhedsassistenter tager et **farmakologikursus** og består eksamen, hvis de arbejder med medicin.

Af Britta Lundqvist

En tur på skolebænken og en afsluttende eksamen. Sådan lyder kravet til social- og sundhedsassistenter på Region Hovedstadens somatiske og psykiatriske hospitaler. Hvis sosu-assistenten håndterer medicin, er kurset obligatorisk.

“Det positive er, at det fastholder deres medicinkompetencer. Der er en rivende udvikling inden for lægemidler, og det er fornuftigt at få opdateret sin viden. Kravet hænger også sammen med den danske kvalitetsmodel, hvor der blandt andet kræves dokumentation for medarbejdernes kompetencer,” siger **Karen Stæhr**, formand for Social- og Sundhedssektoren.

“Men jeg kan godt forstå, hvis social- og sundhedsassistenterne har været oprørte over kravet, fordi det virker som om, det kun er dem, der skal på kursus og ikke andre faggrupper. Fra ledelsen har det ikke været kommunikeret godt nok, hvad formålet er.”

Skrappe regler

Akkrediteringen af de danske hospitaler er den direkte anledning til kravet om farmakologikurser. “Der er ekstremt skrappe regler for medicin-håndtering,” fastslår **Dorrit Thorsen**, formand for kursusrådet for farmakologikurset og ledende oversygeplejerske på medicinsk afdeling på Hvidovre Hospital.

“Kurset er et generelt kompetenceløft med almindelig medicinlære, brug af lægemiddelkataloget og undervisning i regionens egne retningslinjer. De er ens i regionen, men lokalt har man særlige oplæringskemaer, hvor der kan være forskelle. For eksempel må mine assistenter give nitroglycerin ved hjertesmerter, det er godkendt af vores læger, men det er en lokal aftale,” siger Dorrit Thorsen. ★

brlu@foa.dk

10

dage varer medicinkurset for sosu-assistenter i Region Hovedstaden. Adgangskravene er autorisation og mindst et halvt års erfaring fra praksis. Kurset afsluttes med en skriftlig eksamen.

➔ **Læs mere**

om indholdet på farmakologikurset på www.regionh.dk – søg på farmakologikursus

Opkvalificering

I Region Hovedstaden skal alle sosu-assistenter, der håndterer medicin, bestå et farmakologikursus, der er godkendt i forhold til regionens krav til medicin-håndtering. Der er kurser for ansatte inden for henholdsvis somatikken og psykiatrien.

Hillerød Hospital akkrediteret

I juni blev Hillerød Hospital akkrediteret af Joint Commission International (JCI). Dermed har hospitalet bestået den danske kvalitetsmodel, som blandt andet beskriver krav til personalets kompetencer.

Nu med eksamen i medicin

Sosu-assistenten Ida Hermann Petersen og Karin Østergaard er glade for deres nye viden.

Af Britta Lundqvist ★ foto: Jørgen True

Ida Hermann Petersen og **Karin Østergaard** har eksamensbeviset i orden, så de har 'kørekort' til medicinen på mave-tarmkirurgisk afdeling på Hillerød Hospital. Efter 1. januar i år er det et krav fra Region Hovedstaden, at social- og sundhedsassistenter, der dispenserer og administrerer

Farmakologikurset er godt overstået for social- og sundhedsassistenterne Karin Østergaard og Ida Hermann Petersen, og de er glade for det faglige løft.

medicin, skal have bestået en skriftlig eksamen i farmakologi.

Ida og Karin er oprindeligt uddannet sygehjælpere og siden opskolet til sosu-assistenter. Det er så længe siden, at de begge har været meget glade for at få deres kvalifikationer opdateret. Hidtil har de fået oplæring på afdelingen, men med farmakologikurset føler de sig godt rustede til fremtiden.

“Der kommer hele tiden ny medicin, og flere af vores sygeplejersker siger da også, at de godt kunne tænke sig at lære mere farmakologi,” siger Karin Østergaard.

“Vi havde en rigtig god underviser, og der var et højt niveau, så det var rigtig godt. Den undervisning burde ind i social- og sundhedsuddannelsen nu, for det må være frustrerende for de nyuddannede, at de skal have

medicinkurset bagefter,” siger Ida Hermann Petersen.

Eksamen med regnestykker
I løbet af de 10 dages undervisning lærte Ida og Karin blandt andet om Region Hovedstadens syv vejledninger på medicinområdet, lægemiddelberegning, medicinadministration og sygdomslære.

Og til sidst var der skriftlig eksamen i to og en halv time.

“Der var meget med at lave omregning af medicin fra mg til ml og med at udfylde et nedtrapningsskema. Så der var lidt spænding på, indtil svaret med bestået kom,” indrømmer Ida.

Nogle tunge procedurer
I dagligdagen er der procedurer omkring medicinhandteringen, som Ida og Karin håber, de kan få ændret. Sosu-assistenterne må ikke substi-

tuere medicin – for eksempel give Pamol, hvis der er ordineret Pinex. Det skal der en sygeplejerske eller farmaceut til.

“Det er frustrerende og spild af en sygeplejerskes tid, men vi skal holde os helt til reglerne,” konstaterer Karin Østergaard.

Det samme gælder første dosis af en ny medicin. Det skal også være en sygeplejerske. Hvis patienten har taget Pamol derhjemme i årevis, er det en sygeplejerske, der skal give Pamol første gang, patienten skal have det på afdelingen.

“Det gør det lidt tungt. Men vi håber, vi kan få lavet en lokalaf tale om det, når alle assistenterne har været på farmakologikurset,” siger Karin og Ida. ★

brlu@foa.dk

Sakset fra foa.dk

16.08

Nye sosu'er fortrænger ældre

I Aalborg betyder en jobgaranti for nyuddannede, at ældre medarbejdere mister jobbet. Aalborg Kommune har i sommer fyret 20 i hjemmeplejen og har i stedet ansat nyuddannede. Garantien for nyuddannede har kommunen ophævet fra nytår. I stedet vil de nye sosu'er få tilbudt tre måneders ansættelse.

16.08

Ramt af hærværk igen og igen

I Kalundborg er hjemmeplejens biler blevet hærgnet over 20 gange. Senest blev 35 af bilerne punkteret eller overhældt med syre på fire forskellige steder, hvor de holdt parkeret. Kommunen har udlovet en dusør på 50.000 kr. for oplysninger, der kan føre til opklaring.

15.08

Lukkede dage slår rekord

De ansatte har protesteret, børnefamilier har klaget deres nød, og regeringen har kritiseret. Alligevel er antallet af lukkede dage i daginstitutionerne steget. I 2011 slår antallet alle rekorder.

15.08

Nattevagter på job i buldermærke

Haderslev vil droppe gadebelysningen uden for bycentre fra nytår. Kommunen regner med at spare en million kroner om året.

01.08

Nedskæringer rammer kvinder hårdest

Løngabet mellem kvinder og mænd er øget under finanskrisen, advarer EPSU. Sammenslutningen af offentligt ansattes fagforeninger i Europa.

Læs flere nyheder på foa.dk

Psykiatrien drukner i papir

Mange FOA-medlemmer oplever, at de har **mindre tid** til de psykisk syge, fordi de skal bruge mere tid på skriftlig dokumentation.

Af Finn Danielsen

Tre ud af fire FOA-medlemmer i behandlingspsykiatrien har fået mindre tid til patienterne i løbet af det seneste år. Det viser en medlemsundersøgelse fra FOA.

Mange af deltagerne i undersøgelsen forklarer, at de bruger betydelig mere tid på dokumentation. De oplever ofte samtidig, at der spares på bemanningen.

“Vi skal overholde standarder, kvalitetsmodeller, akkreditering, og det hele skal kontrolleres. At snakke med patienterne og sikre sig, at de ikke tager livet af sig, bliver tilside-sat,” siger **Jesper Priskorn**, formand for FOA-Psykiatri med mere end 30 års erfaring som plejer i bagagen.

Han mener, at den manglende pleje forlænger behandlingen, og da patienterne samtidig skal udskrives hurtigst muligt, har det vidtrækkende konsekvenser for dem.

“Hvis vi fik lov at bruge vores faglighed mere, ville det i langt de fleste tilfælde betyde bedre livskvalitet for de syge, og en bedre mulighed for at færdigbehandle dem.”

Papirvældet tager overhånd
Anne Lindhardt, centerchef på Hovedstadens Psykiatri og formand for Psykiatrifonden, mener også, at papirvældet har taget overhånd.

“Vi har brug for dokumentation, vi er bare gået for vidt. Vi må blive skarpere på, hvad det egentlig er, der skal fortælles.”

Anne Lindhardt peger på, at psykiatrien i dag handler om, at så få som muligt indlægges, og at de udskrives hurtigt igen.

“I dag er hospitalet i mindre grad et helle, hvor man kan ligge og komme sig.”

Det får betydning for omfanget af den pleje, patienterne får.

“Men der er ingen tvivl om, at mennesker, der bliver indlagt med en psykisk sygdom, har brug for den professionelle, humanistiske omsorg, som jo netop er noget af det, FOA-medlemmerne kan.” ★

fida@foa.dk

FOAs
under-
søgelse
side 10

“Hvis jeg gjorde fuldstændig, som jeg skulle, ville der ikke være nogen **patientpleje**,” siger sosu-assistent Martin Bredesen.

For lidt tid til patienterne

Bemanningen er beskåret på Bispebjerg Hospitals psykiatriske akut-afdeling, og de tilbageværende bruger meget af arbejdstiden på at **udfylde papirer**.

Af Finn Danielsen ★ foto: Lizette Kabré

Tiden til de indlagte patienter bliver brugt på papirarbejde.

DELTAGER I FOAs MEDLEMSUNDERSØGELSE OM PSYKIATRIEN, JUNI 2011

Flere syge – færre sengepladser

- Antallet af borgere i behandlingspsykiatrien er fra 2000 til 2008 **steget** med **42%**
- Fra 2000 til 2008 er antallet af sengepladser i psykiatrien **faldet** med **20%**
- Den gennemsnitlige indlæggelsestid er fra 2000 til 2008 **faldet** med **17%**
- Antallet af patienter med retslige forhold er fra 2000 til 2008 **steget** med **141%**

Kilde: Dansk Sundhedsinstitut

Når et psykisk sygt menneske, som har selvmordstanker eller er aggressiv og til fare for andre, kommer til akutafdelingen på Bispebjerg Hospital, er det **Martin Bredesens** job at berolige den syge. Han er sosu-assistent og skal yde psykiatrisk sygepleje og omsorg. Men samtidig skal han sørge for, at en masse papir bliver udfyldt.

“I løbet af de første 24 timer af indlæggelsen er der 15 A4-sider, der skal udfyldes. ALT skal dokumenteres. ALT skal vi spørge ind til. For eksempel til tarmfunktion og seksualitet.”

Meget mere papir

Martin Bredesen har arbejdet

med psykisk syge i 11 år. I løbet af de år har han oplevet en udvikling i retning af færre ansatte og flere opgaver. En anden væsentlig forskel på før og nu er, at der er kommet betydeligt flere ledere og mere administration.

“Jeg oplever, at jeg har fået flere administrative opgaver i takt med, at ledelsen er vokset. Før i tiden dokumenterede vi problemer, nu skal vi beskrive alle mulige detaljer.”

Akkreditering giver administration

Martin Bredesen mener, at det er akkreditering og dermed faste standarder for alle detaljer af plejearbejdet, der forklarer behovet for mere admini-

stration og hærskaren af ledere. Akkreditering er en anerkendelse, men det, der ser så pænt ud på papiret, dækker over en rå hverdag, mener Martin. For papirvældet kvæler kontakten til de syge.

“Jeg har flere opgaver, end det er fysisk muligt for mig at nå. Og når jeg skal udfylde så meget papir, så kniber det med tiden til patienterne.”

Plejen vigtig for helbredelse

De psykisk syge får derfor ikke den behandling, de har brug for. Plejen er nemlig en vigtig del af helbredelsen, vurderer Martin Bredesen. Når personalet har tid til patienterne, opbygges et tillidsforhold, som er vigtigt, hvis den syge

skal ud af sin psykose og fungere i en normal virkelighed.

“Man opbygger ikke tillid ved at sidde og udfylde skemaer. Det gør man ved at lave nogle ting sammen, ved at spille bordfodbold eller gå en tur.”

Tilliden betyder også meget, hvis sygdommen blusser op, og patienten skal genindlægges.

“Hvis jeg har opbygget en god relation, kan jeg bedre sikre, at patienten ringer til mig i stedet for at smadre noget eller stille sig nøgen op et sted og dirigere trafikken,” siger Martin Bredesen. ★

fida@foa.dk

Patienterne snakker selv om, at det er nødvendigt at blive kriminel.

JESPER PRISKORN, PLEJER OG FORMAND FOR FOA-PSYKIATRI

De ansatte mærker presset

I en ny FOA-undersøgelse bekræfter de ansatte i behandlingspsykiatrien, at problemerne tager til:

Har du inden for den seneste måned oplevet, at borgere er blevet udskrevet fra behandlingspsykiatrien, selv om de ikke var klar til det?
Ja: **65%** Nej: **30%**

Har du oplevet, at du i løbet af det seneste år har fået mindre tid til den enkelte patient/borger?
Ja: **74%** Nej: **25%**

Har du inden for det seneste år oplevet et stigende antal psykisk syge, som ikke har fået den hjælp, de har behov for?
Ja: **66%** Nej: **27%**

Nej-svarene dækker også dem, der ikke har mærket forandring. De manglende procenter er "ved ikke"-svar.

Kilde: FOA-medlemsundersøgelse, juni 2011.

Kun kriminelle skal færdigbehandles

Flere psykisk syge er også kriminelle. De presser andre syge ud af de meget få sengepladser.

Af Finn Danielsen

Psykisk syge udskrives i stor stil, før de er raske. Det oplever FOAs medlemmer i deres daglige arbejde, viser en ny FOA-undersøgelse.

To ud af tre, der arbejder på de psykiatriske hospitaler, vurderer, at patienter er udskrevet for tidligt. Og flere end halvdelen af dem mener, at der inden for det sidste år er sket en stigning i antallet af for tidlige hjemsendelser.

Loven sikrer kriminelle

Jesper Priskorn, plejer på Aarhus Universitetshospital, Risskov og formand for FOA-Psykiatri er ikke overrasket.

“Meget syge – ofte skizofrene –

patienter sendes hjem og overlades til bostøtte og hjemmehjælp, som kun kommer kort tid.”

Jesper Priskorn peger på ironien i, at man helst skal være kriminel for at få en ordentlig behandling, hvis man er psykisk syg. Inden for retspsykiatrien er der nemlig lovmæssige krav, der sikrer, at patienterne kan få en ordentlig behandling, forklarer han.

“De skal for eksempel have luft og motion og tilstrækkeligt med personale, fordi man tager hensyn til, at de er farlige.”

Den onde spiral

Antallet af psykisk syge kriminel-

le er eksploderet de senere år, fortæller Jesper Priskorn.

Den nu pensionerede retspsykiater Peter Kramp har påpeget, at mindre end 300 retspsykiatriske patienter i 1980 nu er blevet til 2.600. I samme periode er antallet af sengepladser reduceret fra omkring 8.000 til cirka 2.500.

Det sætter gang i en ond spiral, hvor de kriminelle presser andre syge ud, som så bliver kriminelle og presser endnu flere ikke-kriminelle ud af det begrænsede antal sengepladser. ★

fida@foa.dk

Hvad skal papirarbejdet gøre godt for?

Region Hovedstadens Psykiatri har fået akkreditering fra Joint Commission International. Vi har spurgt kvalitets- og udviklingschef **Rene Priess** om, hvad alt det papirarbejde, som akkrediteringen medfører, skal bruges til.

Hvad betyder akkreditering for et sygehus?

Akkreditering er et ledelsesredskab, som bruges til at sikre ensartet kvalitet i behandlingen af patienterne. Man går fra

forskellig kvalitet til et fastlagt fælles fagligt niveau.

Hvorfor er Region Hovedstadens Psykiatri akkrediteret af en international organisation?

Det er en akkrediterings-model, der er internationalt anerkendt. Den arbejder med standarder, der lægger op til hele tiden at hæve overliggeren. Og den kommer hele vejen rundt om patienten.

Hvorfor alt det papirarbejde?

Måske sker der ind imellem

over-dokumentation, men dokumentation er helt afgørende for den faglige kvalitet. Hvis en sosu-assistent har lagt en plejeplan, skal den kendes af andre, og data skal bruges til at vurdere, om planen holder. Jeg vil ikke love, at der bliver mindre dokumentation i fremtiden, men vi arbejder på, at det kan gøres smartere. ★

fida@foa.dk

"På **Den Blå Café** får vi et personligt forhold til de sindslidende. Men vi må ikke snakke med dem om deres problemer," fortæller plejer Birthe Rasmussen.

Psykisk syge havner i et hul

Hospitalet **udskrives psykisk syge** hurtigst muligt i forventning om, at socialpsykiatrien i kommunerne tager over. Men virkeligheden er ofte en anden.

Af Finn Danielsen ★ foto: Niels Åge Skovbo

Birthe Rasmussen er plejer og arbejder på værestedet Den Blå Café i Ikast-Brande Kommune. Her møder hun en del af de psykisk syge, der hovedsageligt har måttet forlade sygehuset. "Nogle af dem har det rigtig skidt, og de kommer for at få

en snak om deres problemer. Men sådan en snak må vi ikke tage. Den skal man visiteres til," fortæller Birthe Rasmussen. Og det er svært at få bevilget hjælp. Kommunen har sparet voldsomt på bostøtten, altså hjælp og rådgivning til de

psykisk syge i deres eget hjem. "Mange af dem, der kommer her, har brug for bostøtte. Men den er blevet meget udhulet," siger Birthe Rasmussen.

Ramt af besparelser

Fra sin plads i socialpsykiatrien oplever Birthe Rasmussen besparelser, øget administration og en topstyring, som ikke levner meget plads til den faglighed, hun og hendes kolleger repræsenterer. "Siden kommunalreformen er det gået helt galt. Dem, der tager beslutningerne, sidder alt for langt fra borgerne." ★

fida@foa.dk

Kender du nogen, der er blevet udskrevet for tidligt?

Gå ind på foa.dk/fagbladet og deltag i afstemningen

Meget dyrere end efterlønnen

Mentale helbredsproblemer koster årligt det danske samfund **55 milliarder kroner** – cirka tre gange hvad efterlønnen koster. 10 procent går til behandling, 90 procent til sygefravær, førtidspension og nedsat arbejdsevne.

Kilde: NFA

Behov for psykiatri-reform

Ny rapport fra SFI peger på behovet for mere helhed i tilbuddene til psykisk syge. Rapportens forfatter, seniorforsker Steen Bengtsson, efterlyser en reform, der kan binde psykiatrien bedre sammen.

 [Læs mere](http://www.sfi.dk)

www.sfi.dk

groft sagt

Smil, du er på!

Skjult kamera på FOA-medlemmernes arbejdspladser er blevet godt stof i skandalepressen.

Tegning: Gitte Skov

[snuden fremme]

Radiovært **Mikael Bertelsen** har lavet underholdende radio om livet på Danmarks største plejehjem.

Mikael Bertelsen er kendt for at stikke snuden frem på steder, hvor der ikke er mange journalister. Han har tidligere lavet radio fra fængslet, parcelhuskvarteret og nu også plejehjemmet. Her åbner hans nysgerrige spørgsmål op for menneskelige historier,

der vækker eftertanke hos lytteren. Mikael Bertelsen flyttede ind på plejehjemmet Sølund i København i en uge. Med sin optager gik han rundt på plejehjemmet og talte med de over 100 mennesker, han mødte. De optagelser er blevet til en radioserie på seks afsnit.

I løbet af de seks udsendelser møder vi beboeren, der elsker personalet, men også synes han bliver smittet af institutionalisering. Vi er med ude at lede efter Dagny, der nogle gange skal mandsopdækkes. Og vi møder

døden, der hver dag sidder med ved middagsbordet og puster de gamle i nakken.

“Det er interessant, at de fleste går rundt og tænker, ‘Jeg skal aldrig på plejehjem’, for det skal de jo,” siger Mikael Bertelsen.

Derfor mener han også, at historierne fra Sølund er med til at give et bedre billede af, hvordan det er at være på plejehjem, end det man ellers får i medierne. “Mange af de seneste historier i medierne fra plejehjem er lavet med skjult kamera, og det giver jo et forkert og unuanceret billede af stedet,” siger han. ★

Foto: DR

Mikael Bertelsen er i dag kanalchef på den nye landsdækkende radiokanal Radio 24syv, der begynder at sende fra 1. november i år.

Sov godt og vær frisk hele dagen

Ligger du som mange danskere nat efter nat og har svært ved at sove? Vågner du flere gange i løbet af natten, eller sover du bare dårligt, er der nu hjælp at hente med det nye 100 % plantebaserede produkt med navnet Sedaforte.

Få din nattesøvn

Sedaforte består af en række gammelkendte planter, som nu er sammensat i en helt ny kombination, der giver en unik virkning.

Sedaforte er ganske enkelt en tablet, hvor vi har samlet al positiv viden om planter til at fremme

søvnen i én tablet, således at du sikres den bedste effekt. Hver tablet indeholder hele 3 planter med fuld effekt. Det betyder, at Sedaforte både virker afslappende, så du lettere kan falde i søvn, og når du sover sørger produktet for, at du får en god og afslappende søvn, så du ikke vågner flere gange i løbet af natten.

Sov godt og bliv frisk

En ting er at kunne falde til ro og kunne sove, og her er Sedaforte en god hjælp.

Men det er også vigtigt, at man sover godt og får en hel nats søvn, så man kan vågne frisk og udhvilet næste morgen.

Slip af med dine søvnproblemer

Sedaforte er et 100 % plantebaseret produkt, hvor virkningen er helt unik, fordi hver tablet indeholder hele 3 aktive planter.

Planten Kamille gør, at du bedre kan slappe af, før du falder i søvn. Planten Melissa giver en god og stabil nattesøvn, og kombineret med Humle sørger de for, at du kan vågne frisk og udhvilet.

Bedste effekt

Sedaforte har i flere studier dokumenteret sin gode effekt på søvnproblemer.

Den stærke kombination af planter har ingen sløvende virkning, og derfor er Sedaforte det helt rigtige valg, hvis du gerne vil gøre noget ved søvnproblemer.

...Sov rigtig godt

**Prøv Sedaforte i 60 dage for kun kr. 85,-
Bestil nu! 82 30 30 40 eller www.wellvita.dk**

Prøv Sedaforte i 60 dage til halv pris kun kr. 85,-* Herefter sørger vores automatiske leverings-service for, at du hver anden måned får tilsendt friske forsyninger af Sedaforte, som dækker det daglige behov i 2 måneder, til en pris af kun kr. 169,-*. Du kan holde pause eller stoppe abonnementet, præcis når du ønsker det.

Sedaforte kan bestilles på telefon 82 30 30 40 (hverdage mellem kl. 8.00 og 16.00) eller på www.wellvita.dk. Varen sendes sammen med et girokort, så du først betaler, når du har modtaget varen. Produktet sendes som maxibrev og bliver derfor leveret direkte til din postkasse/brevsprække.

wellvita – sundhed direkte til dig

* Der tillægges kr. 39,00 i porto pr. forsendelse.

dennis k

Nu lyder valgtrommerne igen

Måske er valget udskrevet, når dette læses. Og begge sider i Folketinget har lagt op til, at valgkampen kommer til at handle om økonomi og tal og tal.

Økonomien er naturligvis afgørende for Danmarks udvikling i de kommende år. Men det er også afgørende, at der bag de mange tal ligger et valg mellem en vej, der beskærer den danske velfærd og en vej, der både fastholder og lægger spor ud til en videreudvikling af velfærden. Den fælles ansvarlighed for hinanden, som den danske velfærdsmodel er udtryk for, har i årtier været fundamentet for samfundsudviklingen.

I krisetider bliver det endnu vigtigere, at vi ikke kun tænker og taler i tal. Måske er den fælles ansvarlighed for hinanden allervigtigst, når økonomi-

en skranter. Det er jo netop dér, at vi skal vise, at vi vil tage os af hinanden, at vi vil give alle lige adgang til det gode liv, at vi vil give hinanden lige muligheder, og at vi vil holde en hånd under dem, der har det sværest.

Derfor skal den fælles ansvarlighed med i valgkampen, og derfor vil FOA gøre, hvad vi kan, for at valgkampen ikke kun bliver en debat mellem økonomer.

Valgkampen bør i stedet blive en optegning af den vej, som partierne ønsker, at Danmark skal betrede for at komme ud af krisen.

Fra FOAs side vil vi pege på en vej, der sikrer, at krisen får mindst mulig skadevirkning på dansk velfærd – børnepasning, undervisning, ældrepleje, sygehusvæsen, omsorg for de svage, infrastruktur og alt det andet, som det danske velfærdssamfund indeholder. Det handler selvfølgelig om at have råd, men det handler i lige så høj grad om at have viljen til at tage sig råd til at bevare og udbygge anstændighed og fælles ansvar. ★

[kort sagt]

FOA opfordrer til at vælge en vej, der sikrer, at krisen får mindst mulig skadevirkning på velfærden og den fælles ansvarlighed for hinanden.

FOA vil gøre, hvad vi kan, for at valgkampen ikke kun bliver en debat mellem økonomer.

Dennis Kristensen

Sendt til redaktionen Hippiepædagogik 12. august

Socialministerens stigmatisering af de pædagogiske medarbejdere i daginstitutionerne har ikke fremmet den konstruktive debat om de leve- og udviklingsvilkår, vi byder vores børn i daginstitutionerne. Det vil være til gavn for børnene med en større refleksion og brug af den viden, som faktisk findes om, hvordan børns potentialer kan forbedres og udvikle sig. Omsorg, nærvær og personlig involvering i forhold til barnet er desuden en forudsætning for, at barnet lærer sig noget. Jeg tror på, at der er for lidt plads i daginstitutionerne. Jeg tror også, at den pædagogiske overvejelse over mål og indhold kunne blive bedre til gavn for børnene, og jeg tror på, at det pædagogiske personale gør en stor indsats for at få vanskelige rammebetingelser til at hænge sammen. Der er måske nogen, der vil kalde omsorg, nærvær og personlig involvering for hippiepædagogik, men så går jeg ind for hippiepædagogik.

Jan Simon Petersen, pædagogisk konsulent, FOA

FOA.dk Efterlønnere skal slippe billigere 25. juni

Jeg (og sikkert mange andre) vil mene, at det ville være meget rimeligt, at der var nedsat kontingent for medlemmer på efterløn. Dels er

Vi er blevet ofre for en fuldstændig fejlslagen og umenneskelig politik, hvor næstekærlighed er et ukendt begreb.

METTE MØLLER-LARSEN

Hvad mener du?

Her bringer vi uddrag af debatten på foa.dk. Skriv til foa.dk/fagbladsdebat

der en væsentlig reduktion i vores indkomst. Dels er vi sikkert ikke dem, der bruger afdelinger og forbund mest. Samtidig får vi en ringe pension. For mig eget vedkommende er pensionen 1.618 kroner efter skat.

Erling Poul Hermansen

FOA.dk Hvor var FOA? 6. juli

Jeg er sammen med nogle af min kolleger vendt hjem fra alle tiders Nibe Festival. Og der havde jeg en oplevelse, som har skabt en del undren og været årsag til debat på arbejdspladsen. På Camp-området blandt alle de unge mennesker, havde Krifa og 3F slået sig ned med særdeles iøjnefaldende boder, hvor de stod og delte merchandise ud til den store guldmedalje. Og lige meget hvor hen man vendte sig, gik mennesker rundt med regnslag fra en af de

to fagforeninger. Jeg var henne og tale med en venlig dame fra Krifa. Og jeg må gi' dem, de solgte varen godt. Og nu til min undren: Hvor var FOA?

Dorte Noisen, Nørresundby

FOA.dk Jeg ka' rate 10. juli

Et citat fra et Eddie Skoller-show, tror jeg. Om selvforsvar – karate. Det er jo ved at blive en nødvendig del af uddannelsen for ansatte i det offentlige, at man helst skal kunne ret meget 'rate for over hovedet at kunne passe sit arbejde. For at modstå overfald og afværge angreb. Hvordan er det overhovedet nået dertil, at vi foruden alt det andet, som vi altså er ansat til og som er vores primæropgaver, også skal have det sorte bælte for at kunne føle os trygge på jobbet?

Gerda K. Larsen

FOA.dk Umenneskeligt 14. juli

Vi er blevet ofre for en fuldstændig fejlslagen og umenneskelig politik, hvor næstekærlighed er et ukendt begreb. Hvis ikke vi er i den erhvervsaktive alder, findes der kun opbevaring. Børn, syge, handicappede og gamle opfattes som byrder, og der ofres kun minimum af ressourcer på disse grupper. Da jeg for 25 år siden startede i ældresektoren, kunne vi tilbyde de ældre besøg i aktivitetscentre, hvor man enten kunne arbejde med håndarbejdsysler eller bare være en del af et socialt fællesskab. Dengang gjorde normeringerne, at der var rig mulighed for at udforske natur og byliv. Når man kommer rundt på diverse plejecentre, ser man ældre sidde – ikke kun dag ud og dag ind, men år ud og år ind – i samme stol og helt uden muligheder for en aktiv og inspirerende hverdag.

Mette Møller-Larsen

Du er noget værd

FOAs medlemmer skaber stor værdi for samfundet. Uden nogen til at tage sig af børn og gamle vil det være vanskeligt for mange andre overhovedet at passe et arbejde. Læs temaet om FOAs vækststudspil og vær med i debatten om, hvilken vej Danmark skal vælge ud af krisen.

Skriv din mening på www.foa.dk/fagbladsdebat

49

procent af alle arbejdsskader, der anmeldes af FOAs medlemmer, er overbelastningsskader.

Kilde: Arbejdsskader blandt FOAs medlemmer 2000-2010

Vær med i debatten

På disse sider bringer vi uddrag af debatten, som foregår på FOAs hjemmeside. Skriv dit debatindlæg på www.foa.dk/fagbladsdebat eller send det til redaktionen@foa.dk. Debatindlæg vil blive bragt i uddrag her i bladet. De uforkortede indlæg vil kunne findes på foa.dk.

1 Fællesskab. Pædagogmedhjælper Stine Money (tv.) og social- og sundhedsassistent Birgit Pedersen støtter Anna, der med stor entusiasme deltager i aktiviteterne med børnene.

2 Fødder. Buttede barnefødder og vel-tjente fødder, der stadig kan være med i legen.

Sjov og bevægelse

[kort]

Børn og ældre fra Kregme Børnehus og Plejecenter Løvdalen mødes på skift hos hinanden hver tirsdag formiddag til motorik, musik, leg og frokost. Projektet Børn og ældre i bevægelse har til formål at styrke motorik og skabe relationer mellem børn og ældre. Projektet løber i 2011 og er økonomisk støttet af Trygfonden.

2

3

4

Glæden ved bevægelse er tydelig hos både børn og ældre, når de er sammen til motorik og leg i Kregme Børnehus i Frederiksværk. De ældre liver op, nogle deltager aktivt og andre kigger på. Børnene går op i aktiviteterne med liv og sjæl, og de er tillidsfulde og hjælpsomme over for de ældre.

Af Britta Lundqvist ★ foto: Jørgen True

- 3 Sæbebobler.** Både Elna og Nadia puster godt til, når sæbeboblerne skal i luften.
- 4 Cirkusleg.** Børnene er løver og heste, og de ældre holder ringene i bedste domptørstil.

5

8

9

6

7

5 **Præcision.** Både børn og ældre kan være med, når det gælder om at kaste risposerne ind i ringen.

6 **Sangleg.** Genkendelighed er vigtig for både børn og ældre, og til sangen "Se min kjole ..." har motorikunderviser Dorte Henningsen fingerdukker med sangens figurer.

7 **Hjælpsom.** "Værsgo," siger Nadia til Peter.

8 **Venskab.** Anna og Lukas har rigtig god kontakt, og de sidder gerne ved siden af hinanden ved frokosten.

9 **Farvel.** Så er det slut for i dag, og børnene vinker til plejehjemets bus. Næste tirsdag kommer børnene til plejehjemmet til fælles motorik.

 Læs mere

på motorikunderviser Dorte Henningsens hjemmeside www.dhmotorik.dk

Ellen Christensen leder et alternativt plejehjem for misbrugere i Kolding. Den vigtigste opgave for hende er at være der for sine medarbejdere.

1986

2011

[cv]

Navn: Ellen Christensen

Alder: 64 år

Job: Leder af det alternative plejehjem for misbrugere på Overmarksgården i Kolding. Plejehjemmet har ni beboere.

Opgaver: Personalepleje for ni medarbejdere ansat på plejehjemmet (pædagoger, sosu-assistenten samt en sygeplejerske). Desuden ansvarlig for faglig udvikling.

Grunduddannelse: Sygehjælper i 1980. Sosu-assistent i 1997.

Efteruddannelse: 4-årig uddannelse til gestaltterapeut. Desuden mindre kurser.

Sådan kommer du i gang

Uddannelsen til gestaltterapeut består af fire moduler a 50 timers internat + små træningsgrupper og læsegrupper, derudover går de studerende i individuel terapi.

Uddannelsen kan du tage på Institut for Gestaltanalyse på Bjødstrup Gl. Skole i Skanderborg.

Læs mere

ifga.dk

Har du fået drømmejobbet? Og hvilken efteruddannelse skulle der til? Fortæl kolleger i hele landet om din karrierevej. Send os en mail på redaktionen: mdar@foa.dk

Jeg sætter pris på god ledelse

“De første 18 år af min karriere arbejdede jeg – med et par afstikkere – på kirurgisk afdeling på Kolding Sygehus. I 1998 fik jeg mod på at prøve noget nyt, så jeg søgte ind på Forsorgshjemmet Overmarksgården for misbrugere i Kolding. Det var en stor åbenbaring for mig, for her var der en helt anden kultur med meget mere rummelighed og sprælskhed, end der kan være på en kirurgisk afdeling.

Da Overmarksgården i 2006 oprettede et alternativt plejehjem for misbrugere, fik jeg stillingen som afdelingsleder. Min vigtigste opgave her er at lede og støtte de ni medarbejdere, som arbejder på plejehjemmet. Det gør jeg blandt andet ved altid være på sidelinjen og gå ind i de vanskelige situationer med det samme, så medarbejderne ikke tager problemer med hjem. Jeg lægger også vægt på, at de kan få fri, når de ønsker det – og er det ikke til at få en vikar, så tager jeg selv en vagt. Vi har meget lav udskiftning blandt personalet, og det tager jeg æren for.

Jeg har selv nogle fantastiske ledere, som viser mig tillid og virkelig forstår at tage sig af mig. Det sætter jeg stor pris på, og det giver lyst og overskud til selv at være der for mine medarbejdere.

mdar@foa.dk

Haarder og lægemiddeloven

Social- og Sundhedssektoren fik ved en tilfældighed opsnappet, at lægemiddeloven stod foran en ændring. Det vakte straks interesse, og trods det at vi ikke var høringsberettiget, skrev vi til sundhedsminister Bertel Haarder med kopi til Folketingets sundhedsudvalg. Nu havde vi mulighed for at pege på, at social- og sundhedsassistenter som autoriserede sundhedspersoner omfattet af sundhedsloven også burde være omfattet af lægemiddeloven. Det lyder umiddelbart kringlet med disse forskellige love. Social- og sundhedsassistenter er omfattet af sundhedsloven, men ikke af lægemiddeloven. Det giver ingen mening for mig.

Faggruppen skal have mulighed for at søge ny viden om lægemidler på lige fod med deres samarbejdspartnere – læger og sygeplejersker. Den mulighed er ikke til stede, når man ikke er omfattet af lægemiddeloven. Det betyder, at

social- og sundhedsassistenterne udelukkes fra lægemiddelindustriens hjemmesider og opdateringer på medicin.

Social- og sundhedsassistenterne udelukkes fra lægemiddelindustriens hjemmesider og opdateringer på medicin.

Det, der for mig lød som **a piece of cake** – for selvfølgelig skulle en autoriseret sundhedsperson være omfattet – var for ministeren en for stor mundfuld. Svaret var, at “De sundhedspersoner, der er nævnt i lægemiddeloven har en veldefineret uddannelse, som gør dem specielt godt rustet til at

vurdere, forstå og gennemskue medicinalvirksomhedernes reklamer”. Og disse evner mener han så ikke, social- og sundhedsassistenterne er i besiddelse af. Jeg kan ikke læse svaret på anden måde. At vi så intet hørte fra en eneste af sundhedsudvalgets medlemmer, siger jo også en del. Men vi forsætter presset. ★

Af Karen Stæhr, sektorformand ★ foto: Jørgen True

[kort sagt]
FOA har skrevet til sundhedsminister Bertel Haarder for at få sosu-assistenter omfattet af lægemiddeloven. Det har han afvist.

60

procent af kommunerne har nu mere end 10 lukkedage om året. I 2010 gjaldt det kun 40 procent af kommunerne.

Kilde: Projekt Børnepasning

Udbud koster dyrt

Det er for dyrt for samfundet, når offentlige opgaver sendes i udbud, lyder det fra Dansk Industri (DI) som peger på, at selve omkostningerne ved at sende opgaver i udbud nogle gange overstiger besparelsen.

Læs mere

Statens og Kommunernes Indkøbsservice, www.ski.dk

Her bliver Dennis den lille 1,67 millioner kroner.

Så meget tjener man om året, hvis man hedder **Jesper Wengel** og er direktør for Kristelig Fagforening, oplyser Ekstra Bladet. Til sammenligning tjener FOA-formand **Dennis Kristensen** 942.000 kroner.

Flere på deltid

På 10 år – fra 1999 til 2009 – er andelen af danskere på deltid vokset fra 22 til 26 procent.

Kilde: Ugebrevet A4

Forenede Care vandt udbud

Syddjurs Kommune har valgt Forenede Care til at stå for driften af plejecentret Søhusparken i Ebeltoft. Tre private firmaer havde budt på opgaven, og plejecentret afgav eget kontrolbud.

Forenede Care driver flere plejecentre i Sverige, og i udbudsmaterialet var et af kravene dokumenterede referencer fra Danmark, Sverige eller Norge.

Etnisk mangfoldighed

Andelen af kommunalt ansatte med anden etnisk baggrund stiger. Nye tal viser, at hver femte nye sosu-elev har anden etnisk baggrund.

Kilde: UNI-Cs praktikpladsstatistik

Nye AMU-kurser

- **Støtte ved kognitiv behandling**, 10 dage, målgruppe: sosu-assistenter, plejere m.fl.
- **Forebyggelse af selvmord blandt sindslidende**, 3 dage, målgruppe: sosu-assistenter, plejere m.fl.
- **Patientrelateret arbejde med døende og afdøde**, 5 dage, målgruppe: portører m.fl.

Læs mere

www.epos-amu.dk

Autorisation til udenlandske sosu'er

Indenrigs- og sundhedsminister Bertel Haarder har lempet reglerne, så udenlandsk uddannede kan få autorisation som social- og sundhedsassistenter, hvis de har praktik inden for to områder, hvor en dansk assistentuddannelse har tre. Men de skal stadig have teoretisk uddannelse inden for alle tre områder: Ældrepleje, somatik og psykiatri. Omkring 70 svenske underskøterskor – undersygeplejersker – og 30 andre med udenlandsk uddannelse får nu autorisation.

Det er hårdt at blive ældre: Man kan ikke længere de ting med sin krop, som man for mange år siden havde håbet en dag at kunne træne sig op til at kunne.

SEBASTIAN DORSET,
STAND-UP-KOMIKER

Seksualitet og demens

Social- og Sundhedsskolen Fyn holder 3. oktober temadag om Seksualitet i et demensperspektiv. Tilmelding senest 8. september.

www.sosufyn.dk

Bruger Skype i undervisningen

Kommunikation med klassekammeraterne via Skype giver nye muligheder. Seks elever på Samsø har taget GVU-merituddannelsen på Social- og Sundhedsskolen i Århus, mens resten af klassen har siddet i Århus. Undervejs i uddannelsen har klassen været sammen i Århus og på Samsø, og lærerne har nogle gange undervist fra Samsø. Eleverne har også brugt Skype indbyrdes, og det har været muligt at følge undervisningen hjemmefra, hvis man for eksempel havde barn syg.

Foto: Jørgen Trane

Efter engagerede diskussioner i gruppen fremlægger sosu-assistent Lisbeth Poulsen deres ideer.

Hvor er sosu-assistenternes fremtid?

Hvad er der af nye jobmuligheder i fremtidens sundhedsvæsen? Det emne diskuterede 45 sosu-assistenters, der var til camp i Middelfart med titlen 'Ny arena'. Over to dage diskuterede sosu-assistenterne udfordringer og muligheder. Social- og sundhedsassistenter ser sig selv som:

- garanter for den grundlæggende sygepleje
- brobyggere mellem patienternes behandling på hospital og deres tilbagevenden til eget hjem med kom-

- munal hjemmepleje
 - symptospottere for psykisk sårbare, som ofte kommer for sent i behandling
 - medspillere i brugen af velfærdsteknologi med fokus på værdien for borgeren
 - ansat i botilbud i større omfang end i dag
 - ansat i akutte mobilteam
 - ansat på sosu-skolerne som undervisere
- De mange forslag og ideer fra campen indgår nu i sektorens videre arbejde.

Ældreområdet bejler til lederpris

Kort før fristen udløb var chefer og ledere inden for ældreplejen den gruppe med flest indstillinger til Den Kommunale Lederpris 2011. I september nomineres ni kandidater

til prisen, som uddeles i november. Vinderen i hver kategori får udover æren 50.000 kroner.

Selvbestemmelse og tryghed for, at man kan få den **nødvendige hjælp og pleje** er afgørende for det gode ældreliv, mener socialminister Benedikte Kiær, der ser frem til at modtage Ældrekommissionens anbefalinger.

Af Britta Lundqvist

Ældre skal selv bestemme

tema
det gode ældreliv

Sidste år nedsatte socialminister **Benedikte Kiær** en ældrekommission, der skal se med nye øjne på, hvad der fremmer ældres livskvalitet. Kommissionen har siden arbejdet med emner som boformer, frivillige, ensomhed og velfærdsteknologi, og i løbet af oktober offentliggøres kommissionens rapport og anbefalinger.

Benedikte Kiær vil ikke foregribe begivenhedernes gang, men hendes forventning er, at kommissionen kommer med "gode og håndgribelige anbefalinger, som kan anvendes direkte i praksis." Det vil sige inspirere kommunerne, politikere, ledere og medarbejdere.

For socialministeren er retten til selvbestemmelse og retten til frit at vælge afgørende for at få et godt ældreliv:

"Vi bliver ikke ens af at blive ældre, og behovet for selv at bestemme over eget liv forsvinder heller ikke, hverken når man kan klare sig selv, eller hvis man har brug for at komme på plejehjem."

Tryghed er en anden vigtig forudsætning for det gode ældreliv, mener ministeren: "Man skal have tryghed for, at man kan få den nødvendige hjælp og pleje, hvis man ikke længere kan klare sig selv. Og tryghed for, at hjælpen er både professionel og nærværende og gives i respekt for den enkelte person."

Benedikte Kiær afviser, at de kommunale besparelser går ud over kvaliteten: "Penge er ikke automatisk lig med mere kvalitet. Det handler i høj grad om værdier og menneskesyn, og hvordan den enkelte medarbejder møder den ældre. Og det kan ikke opgøres i kroner og øre." ★

"Helene **viser omsorg** for os, og vi kan slet ikke undvære hende," fastslår Evan Glob Berthelsen og hustruen Merry om social- og sundhedshjælper Helene Petersen (th.).

brlu@foa.dk

Merry og Evan Glob Berthelsen har et godt ældreliv. De har stadig hinanden, og de har en **fast social- og sundhedshjælper**, der er kommet hos dem, siden Merry faldt for tre år siden.

.....
Af Britta Lundqvist ★ foto: Niels Åge Skovbo

Helenes omsorg er afgørende

Læs videre på næste side ... →

Efter jernbryllup og 70 års ægteskab er det vigtigste for livskvaliteten stadig at **være sammen.**

Helenes omsorg er afgørende

Social- og sundhedshjælper Helene Petersen (th.) er meget opmærksom på vigtigheden af, at de **ældre er aktive**, så Merry Glob Berthelsen deltager i sengeredningen.

61

procent er antallet af ældre over 80 år steget i perioden 1980-2011.

Kilde: Statistisk Årbog 2011

Et langt liv

De fleste danskere passerer de 75 år. Tæt på halvdelen af dødsfaldene sker i aldersgruppen over 80 år. Middellevetiden er 77,1 år for mænd og 81,2 år for kvinder.

Kilde: Statistisk Årbog 2011

Flere + 100-årige

Antallet af personer over 100 år er stigende. I løbet af 30 år er der sket en seksdobling.

Kilde: Statistisk Årbog 2011

→ Udsigten er overvældende, når man træder ind i lejligheden hos ægteparret **Merry**, 91, og **Evan Glob Berthelsen**, 96. Fra hjørnelejligheden øverst oppe er der udsigt lige ned til Limfjorden og honnørkajen, hvor dronningen bliver modtaget, når hun besøger Aalborg. Det var også den udsigt, der fik dem til at flytte ind for 11 år siden – og så elevatoren, for “gangtøjet skranter lidt,” som Evan siger.

En faglig succes

Merry og Evan har holdt jernbryllup – 70 års ægteskab, og de er en solstrålehistorie. Men for tre år siden så det hele sort ud. Merry var faldet og havde slået skulderen, og det gik ned ad bakke. Hun fik brug for hjælp til personlig pleje, og social- og sundhedshjælper **Helene Petersen** er siden kommet fast i hjemmet.

“I starten fik Merry meget hjælp, men hun er et eksempel på, at man kan kom-

me langt med træning. Jeg gør meget for at opmuntre de ældre til at være aktive, og for eksempel er Merry med til at rede seng,” siger Helene Petersen.

For hende er det fagligt en succes at opleve, hvordan plejen og hjælpen er en vigtig forudsætning for ægteparrets livskvalitet. Mange af Helenes borgere får efterhånden brug for mere hjælp, men hos Merry er hjælpen nu indskrænket til bad, sengeredning og hjælp til at få strømper på.

Vi er forkælede, fordi vi får så god hjælp.

MERRY GLOB BERTHELSEN, HJEMMEHJÆLPSMODTAGER

“Vi er taknemmelige for, at vi ikke er demente, men selvfølgelig har vi **skavanker** og mangler noget mobilitet,” konstaterer 96-årige Evan Glob Berthelsen.

Rabat til læsere

FOA-medlemmer kan få rabat ved køb af bogen **Gammel - aldrig i livet** af Henrik Brogaard og Henrik Tüchsen. Bogens normalpris er 250 kroner, medlemspris 125 kroner inkl. forsendelse. Bogen bestilles pr. mail: ht@gammelaldrigilivet.dk Skriv særtilbud i emnefeltet og husk at skrive navn, adresse og medlemsnummer i bestillingen.

Desuden får ægteparret mad udefra og to timers rengøring hver 14. dag fra kommunens rengøringskorps. De går også i dagcenter to gange om ugen. Og får bøger sendt fra biblioteket.

“Vi siger ja til det hele. Vi er forkælede, fordi vi får så god hjælp,” siger Merry og kigger taknemmeligt på Helene.

“Helene viser stor omsorg for os, vi kan slet ikke undvære hende,” tilføjer Evan.

Ægteparrets glæde over at have Helene som fast hjælper er helt gengældt.

“Merry og Evan er aktive og holder sig i gang. De har mulighederne for et godt ældre liv, og de bruger dem. Det er positivt at opleve, for jeg kommer også rundt til mange ældre, der ikke har det så godt,” siger Helene Petersen.

Vi har hinanden og bilen

Evan og Merry synes, at de har og har haft et godt ældre liv.

“Det vigtigste er, at vi har hinanden, og at vi har bil.”

Det med bilen betyder meget, og Evan forsikrer, at han kun bruger kørekortet til at køre lokalt. Det er slut med de lange ture.

I det hele taget er der “trykkest i Aalborg”, synes han, og det er det eneste, Merry er lidt ked af, at han ikke mere vil til København, hvor døtrene bor.

Men mailen og Skype bidrager til den tætte kontakt med familien. Evan tilbringer meget tid ved computeren. Han viser billeder fra børnebørnenes sommertur til Nice, og da et barnebarn blev gift i Slovenien, fulgte de brylluppet på Skype.

“Mange ældre er ikke meget for at bruge computer, så de går glip af alle de muligheder, det giver at være på nettet,” fastslår Evan. ★

Gode råd

Sådan fremmer du livskvalitet
Side 26

[cv]

Navn: Helene Petersen

Alder: 56

Uddannelse: Social- og sundhedshjælper 2005

Tidligere beskæftigelse:

Pædagogmedhjælper

brlu@foa.dk

Eksperten skriver

Fagbladet FOA samarbejder med en række eksperter, der skriver til bladet om faglige emner.

I dette nummer:

Navn: Henrik Brogaard

Titel: Cand. Psych.

Job: Forfatter, underviser, foredragsholder og supervisor for sundhedspersonale inden for ældreområdet med konsulentfirmaet u9vers www.u9vers.dk

Mail: hb@u9vers.dk

TRIVSEL OG LIVSKVALITET

Hvad der giver trivsel, er ikke det samme for alle mennesker. Som pleje- og omsorgsperson inden for ældreområdet stiller denne kendsgerning nogle særlige krav til arbejdet. Man bliver nødt til at tænke dybere og mere nuanceret over, hvad der skaber trivsel i menneskelivet. Det kan for eksempel være en god idé at gøre sig følgende overvejelser:

- Tænk over hvad der giver dig selv livskvalitet. Når du ved, hvad du selv sætter pris på, kan du se, når andre har det på samme måde.

- Når du er bevidst om, hvad der forøger din trivsel og dit velvære, kan du tænke over, hvordan det hænger sammen med dit liv og den person, du er. Så får du mulighed for at opdage, at nogle mennesker, der har haft et andet liv, har det på en helt anderledes

måde. Så bliver din nysgerrighed vakt: Hvad er det, der får denne person til at blive glad og opnå trivsel? Og hvordan kan jeg hjælpe den person, der er anderledes skruet sammen end jeg selv?

Sådan fremmer du livskvalitet

LINDRING OG HÅB

Når man arbejder med syge og svækkede ældre, går man meget ofte ind i et rum, hvor alvorlig sygdom, smerter, fortvivelse, angst, forstemthed, dødsangst og lignende fylder i den psykologiske atmosfære. I disse sammenhænge er det meget vigtigt, at man udviser udholdenhed og bevarer det håb om forbedring af tilstanden, som den syge måske har mistet. Vi kan da være det, som nogle kalder "et vikarierende håb" – et menneske, der tror på, at der er lys forude, når

mørket har sænket sig i den syges sind:

- Man kan måske ikke fjerne den syges fysiske smerte, men man kan lindre den.

- Man kan ikke fjerne den psykiske lidelse, men man kan reducere den med tilstedeværelse og gerning.
- Man kan ikke stoppe dødspro-

cessen, men selv de sidste minutter af et menneskes liv kan vi nogle gange gøre mindre smertefulde og angstprægede.

DEN STILLE TRIVSEL

For alle mennesker består den store udfordring i at få hverdagens vanemæssige trummerum til at vække stille glæde og tilfredshed, og for mange syge, ældre mennesker kan det være svært. Den professionelle omsorgsperson er her til hjælp og støtte, for de mange små og undseelige ting i hverdagen er alle sammen betydningsfulde - ikke mindst når man stabler dem sammen oven på hinanden: Blomsterne på bordene, det fælles grin, farverne på væggene, invitationen til en kop kaffe, den stille musik, smilet i øjnene og i stemmen og så videre.

- Den stille, rolige, tålmodige og venlige kontakt med andre mennesker er en virksom medicin mod snart sagt enhver form for mistrivsel.
- De fleste mennesker finder glæde ved, at andre mennesker har lyst til at bruge et par minut-

ter sammen med dem. Og her er det vigtigt at skelne mellem den kontakt, der er nødvendig, fordi en opgave skal klares, og den kontakt, der skyldes en interesse for bare at spendere noget tid sammen.

- For angstprægede mennesker,

herunder mennesker stedt i fortvivelse og forvirring - for eksempel personer med en demenslidelse - kan det tavse, stilfærdige og hensynsfulde samvær være af uvurderlig betydning.

tema det gode ældreliv

Er du interesseret i at få et gratis print af opslaget, så send en mail til: mlix@foa.dk (skriv måned)

Riv ud og hæng op!

EGENOMSORG, RESPEKT OG SELVRESPEKT

Når en stor del af ens daglige arbejde består i kontakt med syge og svækkede mennesker, kan deres vanskeligheder og lidelser komme til at fylde meget i ens eget sjæleliv. Det er umuligt at opfylde alles behov, og perioder med følelsen af at være emotionel udmattet er uundgåelig. Det er nødvendigt og burde være en selvfølge, at arbejdspladsen har

omsorgen for omsorgsgiveren som en af sine højeste prioriteter. Ligeledes er det værdifuldt, at man i mindre grupper og team konstant er opmærksom på gruppens interne trivsel. Lige meget hvad, der er intet, der kan overtrumfe en veludviklet evne til konstant at drage omsorg for sig selv:

- Sørg for at deltage i kurser, foredrag, undervisning og supervi-

sion igennem hele dit arbejdsliv. Så din faglighed hele tiden udfordres og skærpes, og engagementet og nysgerrigheden holdes intakt.

- Forvent ikke at andre kan forstå, hvad dit arbejde indebærer af psykologiske udfordringer, men glem det aldrig selv. Find dig ikke i, at dit arbejde omtales med mangel på respekt. Kræv

respekt eller bed folk om at tie stille!

- Den menneskekundskab og viden om menneskelig trivsel, som du indhøster i omsorgen for andre, skal du bruge i tilrettelæggelsen af dit eget liv.

I Københavns Kommunes Hjemmepleje bruger de en løftepude, som gør det muligt for medarbejderne selv at hjælpe borgere op, når de er **faldet**.

Af Maj Dahl-Rasmussen ★ foto: Jørgen True

Op at stå med løftepude

 Se mere

foa.dk/billedserie

Færre arbejdsskader

Valby Hjemmepleje har kun haft én arbejdsskade i løbet af det år, de har benyttet løftepuden. Til sammenligning havde de i 2009 otte arbejdsskader, der skyldes løft.

Færre udgifter

Valby Hjemmepleje anvender løftepuden fire-fem gange om ugen. Hver gang, de bruger puden, sparer de 2.000 kroner, som det koster at få hjælp af Københavns Brandvæsen. Dog skal der tilkaldes en eller to medarbejdere fra hjemmeplejen til at assistere, hvilket koster arbejdstimer.

Det er slut med at ringe efter Københavns Brandvæsen for at få hjælp, når en borger er faldet. I stedet skal medarbejderne i Københavns Kommunes Hjemmepleje kontakte en af de sosu-assistentter eller sygeplejersker på akut-tjeneste, som har en løftepude med i vognen.

Den nye løftepude, som hedder Elk, er både skånsom for medarbejderne og for hjemmeplejens økonomi. For selv om det i mange år har været imod hjemmeplejens politik, at medarbejderne selv hjalp borgere op, så er det alligevel sket ind i mellem – med forløftningsskader til følge. En anden væsentlig grund til at indføre løftepuden har været, at det koster omkring 2.000 kroner, hver gang hjemmeplejen skal tilkalde brandfolk for hjælp. Så ved at bruge puden i stedet, er der penge sparet.

Bruger puden fire-fem gange om ugen

Sosu-assistent **Jonna Larsen** er en af dem, der kører ud med løftepuden til borgere, der er faldet.

“Vi kan hjælpe de fleste borgere op fra gulvet med løftepuden, hvis de kan samarbejde og har en rimelig balance. Det er typisk kun, hvis borgeren er dement,

halvsidigt lammet, alkoholpåvirket eller er faldet et sted, hvor vi ikke kan komme til med løftepuden, at vi må ringe efter brandvæsenet,” forklarer hun.

Jonna Larsen anslår, at de har fire-fem fald om ugen i Valby Hjemmepleje, hvor hun arbejder. Faldene sker mest om aftenen, hvor det er mørkt, og borgerne kan være trætte. ★

mdar@foa.dk

Sådan bruger I løftepuden

I skal være mindst to personer, når en borger skal hjælpes op fra gulvet.

- Først forflytter I borgeren, så det er muligt at placere løftepuden under hans eller hendes bagdel. Borgeren hjælper så vidt muligt til ved at løfte enden. Ellers kan I bruge et glidestykke.
- Pumpen tilsluttes og de fire luftkamre fyldes op en for en. Borgeren skal støttes undervejs, så han eller hun kommer op at sidde på puden.
- Når pudens kamre er fyldt med luft, er borgeren kommet så højt op at sidde, at han eller hun selv kan rejse sig.

 Læs mere

borringia.com/da/produkter – skriv ‘elk’ i søgefeltet

Birthe Geertsen stillede tappert op til en **demonstration af løftepuden**. Ferieafløser Sara Jekes (th.) og sosu-assistent Jonna Larsen støtter hende på turen op fra gulvet.

Laila Jul Jensen gik ned i løn, fordi ryggen sagde stop til aftenvagter. Med pres fra FOA har hun fået tilkendt tab af erhvervsevne, og en erstatning på over **300.000 kroner** er røget ind på kontoen.

Jeg regnede ikke med noget

Laila Jul Jensen fik i flere omgange afslag på **tab af erhvervsevne**, men efter FOA Viborg ankede afgørelsen, lykkedes det at få erstatning.

Erhvervsevnetab

'Tab af erhvervsevne' betyder, at en person har fået forringet sine muligheder for at tjene penge ved at arbejde.

Arbejdsskade-loven giver ret til erstatning for tab af erhvervsevne, hvis man efter en arbejdsskade har mistet mindst 15 procent af sin erhvervsevne.

Erstatning for tabt erhvervsevne udbetales enten i form af et engangsbeløb eller som en løbende ydelse.

Kilde: Arbejdsskadestyrelsen

"Det var jo en anden tid dengang." Sygehjælper **Laila Jul Jensen** tænker tilbage på de mange år, hvor tunge løft var en del af hverdagen i ældreplejen.

"Vi havde slet ikke de hjælpemidler, vi har i dag," siger Laila, der har været i branchen, siden hun var 18 år.

De mange år på plejehjemmet har sat sine spor, og i starten af 1990'erne begynder hun at få ondt i lænden.

Rygmerterne bliver ikke anerkendt som en erhvervssygdom, da Arbejdsskadestyrelsen første gang behandler sagen i 1994.

I 2006 er hun igen i kontakt med sin fagforening, FOA Viborg, og sagsbehandler Peter Nielsen spørger, om ikke han skal genoptage sagen.

I mellemtiden er lænde- og ryglidelser inden for ældreplejen nemlig kommet på listen over erhvervssygdomme.

Omlaceret til dagvagt

Denne gang får Laila papir på, at smerterne skyldes arbejdet, og i 2008 får hun en mén-erstatning på 61.000 kroner. Til gengæld får hun afslag på tab af erhvervsevne.

Erstatning eller ej, Lailas ryg gør stadig ondt. I slutningen af 2008 er hun tæt på at miste sit arbejde, fordi hun ikke kan holde til jobbet som aftenvagt på plejehjemmet.

Med FOA Viborgs hjælp bliver hun omplaceret fra en 28-timers stilling som aftenvagt til 30 timer i dagvagt.

"I dagvagterne er vi flere til at hjælpe hinanden og fordele det tunge arbejde," siger Laila, der gerne vil arbejde, trods smerter.

Jeg havde aldrig selv magtet at køre sådan en sag.

LAILA JUL JENSEN

Går ned i løn

Eneste minus er, at hun mister sine aftentillæg og går cirka 3.800 kroner ned i månedsløn.

Peter Nielsen sørger for, at Arbejdsskadestyrelsen får lønsedler og andre papirer, der dokumenter, at Laila har mistet noget af sin indtægt på grund af ryglidelsen.

Alligevel bliver det igen til et afslag i 2010. For at få erstatning skal tabet af erhvervsevne være mindst 15 procent, og Lailas bliver sat til 11,7.

Det får Peter Nielsen til at granske diverse vejledninger fra Ankestyrelsen. Han ender med at anke afgørelsen, fordi han øjner en mulighed for at få rundet erhvervsevnetabet op til 15 procent.

Et ventet brev

Endelig får Laila udløst spændingen. 14. april 2011 får hun det brev, hun har håbet på, men ikke turde regne med. Ankestyrelsen har rundet op, og hun får en erstatning på 314.692 kroner.

“Det er dejligt at vide, at der er penge til, hvis jeg vil

have forandret ting i huset, der gør hverdagen nemmere,” siger Laila, der er meget tilfreds med den hjælp, hun har fået af FOA Viborg.

“Peter har virkelig fortjent et skulderklap. Jeg havde aldrig selv magtet at køre sådan en sag.” ★

men@foa.dk

Laila Jul Jensen er for tiden sygemeldt efter en operation i skulderen. “Jeg har fået **god opbakning** fra min arbejdsplads trods mine skavanker, og jeg glæder mig til at komme tilbage til mine kolleger.”

Fra skade til erstatning

1994

Laila får afslag på, at hendes lændesmerter er en erhvervs sygdom.

2006

FOA Viborg får genoptaget sagen, fordi lænde- og ryglidelser inden for ældreplejen i mellemtiden er kommet på listen over erhvervs sygdomme.

2008

Arbejdsskadestyrelsen anerkender Lailas ryglidelse som en erhvervs sygdom. Hun bliver vurderet til at have et varigt mén på 12 procent, og det giver en mængdetilgørelse på 61.080 kroner. Til gengæld får Laila afslag på erhvervsnetab.

2010

Laila får igen afslag på erhvervsnetab, men FOA Viborg anker afgørelsen, fordi det tidligere er set, at Ankestyrelsen har rundet op til 15 procent, som er grænsen for at få anerkendt erhvervsnetab.

2011

Ankestyrelsen fastsætter Lailas erhvervsnetab til 15 procent, og Laila får en erstatning på 314.692 kroner.

spørg løs

Send et spørgsmål til os - og vi skaffer et svar fra en ekspert. Skriv til:

Fagbladet FOA
Stauings Plads 1-3,
1790 København V.
Mrk.: **spørg løs**

Du kan også maile til **brevkasse@foa.dk** eller gå på FOAs hjemmeside - **www.foa.dk/brevkasse**

Ønsker du at være anonym, så gør opmærksom på det. Brevkassereditøren skal dog vide, hvem du er.

Du kan bl.a. spørge om:

- arbejdsskader
- ansættelse
- barsel
- psykisk arbejdsmiljø
- mad/sundhed
- løn
- fleksjob
- kontanthjælp
- revalidering
- pension
- seniorordninger
- a-kasse
- dagpenge
- efterløn
- arbejdsmarkedspensioner
- forsikringer
- overenskomster
- uddannelse
- trivsel
- ligebehandling
- ligeløn
- datalovgivning

Hvorfor kan jeg ikke få anerkendt min depression som arbejdsskade?

Jeg er blevet langvarigt syg på grund af mange dårlige oplevelser på min arbejdsplads. Der har blandt andet været en del belastende episoder med brugerne igennem årene. Samarbejdet med mine kolleger og ledelsen har til tider også været utåleligt. Har fået stillet diagnosen depression på grund af stress og samarbejdsproblemer med videre. Alligevel kan jeg **ikke få anerkendt** min psykiske lidelse som en arbejdsskade i Arbejdsskadestyrelsen. Kan det virkelig være rigtigt?

[Fisken]

Svar

Hvis du ikke decideret har været udsat for vold eller trusler fra brugernes side, vil du ikke kunne forvente en anerkendelse. Det er ofte på denne baggrund, at sager om psykiske lidelser bliver anerkendt. Men har du været udsat for vold, bør det klart fremgå af sagen - især hvornår episoderne har fundet sted. Så skal sagen måske behandles ud fra nogle andre kriterier. Grunden til, at der fortsat bliver anerkendt så få sager om psykiske arbejdsskader, er blandt andet, at de symptomer, man har, også kan skyldes andre forhold. Det har blandt andet betydning, hvordan man selv evner at tackle personlige kriser samt hvilke

andre private forhold, der påvirker ens nuværende psykiske gener.

Faktorer som arv, tidligere depressioner og markante private hændelser som skilsmisse, sygdom eller dødsfald i familien spiller også en væsentlig rolle for udviklingen af en depression. Hertil kommer også, at mange psykiske sygdomme kan opstå uden kendt ydre årsag.

Arbejdsskadestyrelsen (ASK) ser dog normalt bort fra disse private forhold, hvis de belastninger, man har været udsat for, normalt vil føre til en anerkendelse. Så kan der i stedet ske en reduktion i selve erstatningen. Siden juni 2010 er det dog **blevet lidt lettere** at få anerkendt en sag om stress og depression i ASK. Det såkaldte Erhvervs sygdomsudvalg har fastlagt en praksis, som gør, at man under helt særlige forhold vil kunne få anerkendt en depression, hvis man f.eks. har været udsat for høje psykiske krav i form af hyppige og meget vanskelige deadlines, højt arbejdspress, et stort pres fra meget krævende klienter, eller lav grad af social støtte fra kolleger eller ledelse. Prøv at tale med din lokale afdeling om, hvorvidt sagen måske kan angribes fra en anden vinkel.

[Helle Thunø]

Blicher min mand trukket i folkepension?

Jeg er 61 år, og mit mål er at blive ved med at arbejde, til jeg er 62. Lige nu har jeg 35 timer om ugen som hjemmehjælper. Indimellem tænker jeg på at forsætte med at arbejde efter de 62 år, men på 27 timer ugentlig og få resten i efterløn. Min mand går på folkepension fra maj 2012 - han gik på efterløn som 62-årig. Hvis jeg nu bliver ved med at arbejde, bliver han så **trukket i folkepension?**

[Doris]

Svar

Folkepension er bygget op af et grundbeløb på 5.552 kr. pr. måned og et pensionstillæg på 2.787 kr. pr. måned. Disse beløb er gældende for gifte og samlevende. Derudover er der mulighed for at søge personlige tillæg f.eks. varmetilskud. Din mands grundbeløb vil ikke blive berørt af dine indtægter, uanset om du går på efterløn, eller du arbejder. Det er **alene pensionstillægget** på 2.787 kr., der vil blive nedsat på grund af din ind-

tægt. Din mands pensionstillæg bliver i øvrigt også reduceret, hvis han har andre indtægter - f.eks. pension fra pensionskassen, ATP m.m.

Dine indtægter - uanset om det er efterløn eller arbejdsindtægt - vil reducere din mands pensionstillæg efter en særlig beregning. Din indtægt modregnes ikke i pensionstillægget med krone for krone. Du får et fradrag på halvdelen af din løn - dog max. et fradrag på 97.700 kr. årligt. Derudover får du og din mand et fradrag i jeres samlede indtægt på 125.300 kr. Når disse fradrag er beregnet og trukket fra, så reduceres pensionstillægget med 32 procent af din resterende løn. Sagt på en anden måde: Hver gang du tjener 100 kr. mere end fradraget, så reduceres din mands pensionstillæg kun med 32 kr. Hvis du selv vil beregne din indtægts betydning for din mands folkepension, så kan du på www.borger.dk under selvbetjening indtaste jeres egne indtægter og præcist udregne pensionen der.

[Anne Dahl Petersen]

Arbejdsskader
Helle Thunø,
konsulent i FOA

Sociale forhold
Anne Dahl Petersen,
socialrådgiver i FOA

Psykisk arbejdsmiljø
Pia Køhler Ryom,
arbejdsspsykolog,
Arbejdsmedicinsk Klinik
i Aalborg

A-kasse
Elisabeth Bruun Olesen,
sekretariatschef i FOAs
A-kasse

Mad/sundhed
Gitte Gross,
bromatolog, afdelingschef
i DTU Fødevareinstituttets
Afdeling for Ernæring

Er stress et kvindeproblem?

Jeg har i en periode været stress-sygemeldt fra mit arbejde som social- og sundhedshjælper på et demensafsnit på et ældrecenter. I forbindelse med sygemeldingen skulle der udfærdiges en mulighedserklæring, og jeg gik derfor til egen læge. Min læge er normalt en venlig mand, men jeg blev forbløffet, da han pludselig udbød under konsultationen: Åh, dette stress, det er et **kvindeproblem!** Jeg blev mundlam – men har efterfølgende tænkt: Er det rigtigt? Hvis det er rigtigt, hvorfor er det så sådan?

[Den stressede]

Svar

Stress er et vanskeligt område, når man taler forekomst og udbredelse. For det første er det et diagnostisk

dårligt defineret begreb – relateret til en persons oplevelse af ubalance mellem de krav, der opleves af personen og de ressourcer, personen oplever at have. Ofte resulterer det i fysiske og psykiske symptomer. På Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø finder man i de store landsdækkende undersøgelser, at 10-12 procent af danskerne lider alvorligt af stress – det svarer til cirka 430.000 danskere.

Og ja, der er en **overvægt af kvinder** – og det er kvinder med arbejde og hjemmeboende børn, der scorer højest, idet det er aldersgruppen fra 35 til 50 år, der hyppigst udvikler stress.

I det danske samfund har man trods mænds stadig større engagement i yngelplejen stadig ret statiske kønsroller. Således er ansvaret for hus-

holdningen stadig primært kvindens, man hjælper hinanden, men kvinden er oftest den, der har overblik og oplever ansvaret for husholdningen. Dertil kommer, at kvinder ofte befinder sig i omsorgsfag – som du selv – og disse fag er potentielt stressende, idet de ofte kræver, at man menneskeligt giver meget af sig selv i arbejdet. Samtidig er disse fag under kraftig omorganisering og nedskæring i disse år – og ofte vil medarbejderne på disse arbejdspladser anstrenge sig yderligere for at opretholde det gamle serviceniveau "for det skal ikke gå ud over menneskene". Dette bare nævnt som de mest overordnede forhold, vi kender fra den arbejdspsykologiske forskning. Held og lykke med at mestre stressen fremover.

[Pia Ryom]

I det danske samfund har man trods mænds stadig større engagement i yngelplejen stadig ret statiske kønsroller.

PIA RYOM

Hvornår kan jeg gå på efterløn?

Jeg har et kort og konkret spørgsmål: Hvornår kan jeg **gå på efterløn?** Jeg er født april 1955.

[Ruth Johansen]

Svar

Selvom spørgsmålet er kort og kon-

kret, er det ikke så ligetil at svare på. Der er **to scenarier:**

1. De nugældende regler: Du er født før den 1.1. 1959. Du kan derfor gå på efterløn som 60-årig.
2. Regeringens, Dansk Folkepartis og De Radikales *Aftale om senere tilbagetrækning* fra den 13. maj

2011: Du kan gå på efterløn som 60½-årig, hvis vi stadigvæk har en borgerlig regering efter næste folketingsvalg.

I begge tilfælde skal du selvfølgelig opfylde alle regler for at kunne gå på efterløn.

På FOAs hjemmeside – www.foa.dk –

under efterlønstemaet er der i øvrigt en efterlønsregner, som viser, hvornår du kan gå på efterløn og på pension, og hvor meget du vil få i efterlønsydelse, hvis aftalen bliver til virkelighed efter et folketingsvalg.

[Elisabeth Bruun Olesen]

Skal kikærter koges?

Jeg har læst at kikærter kan være **giftige**, hvis de ikke bliver kogt i 30 min. Jeg har i flere år gjort det, at jeg lægger dem i blød natten over, derefter fryser jeg dem ned løst, så kan jeg tage en håndfuld op og stege dem på panden eller bruge dem i salat. Jeg tænker dog af og til på, om det mon er nok?

[Jette Andersen]

Svar

Det er rigtigt, at der findes lektiner i kikærter og i andre typer af tørrede bønner i varierende mængder. Lektiner er en gruppe proteiner, der kan give kraftige mave-tarm-forgiftninger, hvis de ikke bliver nedbrudt, før de spises. Symptomerne er opkastning, diarré og i alvorlige tilfælde mavekramper og blødning. Ubehaget kom-

mer oftest inden for et par timer efter indtagelsen. Et par rå eller en mundfuld utilstrækkeligt kogte kidneybønner er nok til at give en kraftig forgiftning.

Lektinerne ødelægges effektivt ved kogning. Hovedreglen er, at tørrede bønner skal lægges i blød i 10-12 timer og **koges i mindst en halv time**. Selv om kikærter, sammen med mungbønner og azukibønner har et

relativt lavt indhold af lektiner, vil jeg foreslå, at du koger dem en halv time efter iblodsætning. Du kan sagtens fryse dem efter kogning og bruge dem i salater eller riste dem, som du plejer. Jeg har gode erfaringer med at opbevare dem op til et halvt år i fryseren på denne måde.

[Gitte Gross]

Nu gælder det livskvalitet

Blandt økonomer er der i stigende grad enighed om, at vi fremover også må satse på livskvalitet, når **fremskridt** skal måles.

Økonomisk vækst er godt. Jo mere, jo bedre. Den tankegang gennemsyner hele vores samfund, og ikke mindst de analyser, der bliver lavet for at måle, om vi er et land i fremgang eller ej.

Men måske er der nye tider på vej. Bløde værdier som livskvalitet, trivsel og sågar lykke fylder mere og mere hos selv traditionelle nationaløkonomer.

Det er en ny tendens, som langsomt er vokset frem de seneste 10-15 år, siger professor i statskundskab ved Aalborg Universitet **Jørgen Goul Andersen**.

Han peger på, at både EU og OECD i stigende grad lægger vægt på, at man skal måle på andet end bruttonationalproduktet, BNP.

“Der er en bred anerkendelse af, at velfærd og wellbeing også skal tælle med, når vi skal vurdere, hvor godt det går,” siger professoren.

Med et nyt vækstudspil, *Fremskridt og fællesskab*, lægger FOA sig i kølvandet af de nye strømninger. Økonomisk vækst er stadig nødvendigt for at bevare og udvikle velfærden, men samtidig bliver det understreget, at livskvalitet skal tænkes ind som pejlemærke for fremskridt.

Omsat til arbejdsmarkedet betyder det: Giv medarbejderne indflydelse på deres arbejde, lyt til deres ideer og giv dem mulighed for at gøre det, de er gode til. ★

**FOAs
vækst-
udspil**

Læs side 5

[bag om ordet]
Bruttonationalproduktet (BNP) måler den samlede omsætning af varer og tjenesteydelser i et land.

En utilstrækkelig målestok

Der er stigende kritik også blandt økonomer af at bruge BNP som eneste målestok for økonomien, fordi det intet siger om, hvordan vi behandler miljøet eller hinanden. For eksempel stiger BNP, når flere bliver kvæstet i trafikken eller et jordskælv lægger byer i ruiner.

Det handler ikke kun om penge

Ude på sygehuse, skoler, plejehjem og i dagtilbud er FOA-medlemmer optaget af at skabe **højere kvalitet, mere arbejdsglæde og bedre miljø**. På disse sider møder du Lasse Christensen, Pia Sig, Tina Mayn og Lene Jönsson, som fortæller, hvordan det kan gøres.

Af Merete Nielsen, Solveig Kolstad og Maj Dahl-Rasmussen ★ foto: Jørgen True

Læs mere på næste side. →

Insider-viden sikrede store besparelser

Hvis vi havde 10 milliarder ...

Hvis regeringen bruger 10 milliarder på at fremme væksten, er det ikke helt ligegyldigt, hvordan det sker.

- Investeringer i offentlig vedligehold og renovering vil give 10.000 job og hæve BNP med 0,53% det første år.
- Lempelse af personskatten vil give 2.800 job og hæve BNP med 0,24% det første år.

Kilde: Beregning fra AE-Rådet gengivet i Politiken

Vi har tid til at arbejde

Danmark har den tredje højeste **erhvervsfrekvens** blandt OECD-landene (de rige lande), kun overgået af Island og Schweiz.

Kilde: Konkurrenceredgegørelse, regeringen, 2010

[bag om ordet] Erhvervsfrekvensen måler den andel af befolkningen, som står til rådighed for arbejdsmarkedet.

Det kan betale sig at tage medarbejderne **med på råd**, når der skal spares på energien.

Serviceleder **Lasse Christensen** på Hyllehøjsskolen i Middelfart kan tage en stor del af æren for, at skolen sparer 400.000 kroner på varme og el og leder 100 tons CO₂ mindre ud i atmosfæren om året. For da kommunen satte nogle firmaer på opgaven med at finde energibesparelser, gav de hurtigt op og mente ikke, der var mere at hente, ud over at skifte skolens gamle gaskedler ud med nogle nye, mere energivenlige.

“Men så måtte jeg jo presse lidt på,” lyder det fra den tekniske serviceleder.

Han fik derfor de udsendte konsulenter til at interessere sig for belysningen og for den manglende isolering af gymnastiksalen.

“Først ville de udsendte konsulenter kun udskifte seks lamper. Men det endte med at vi fik sat 150 nye **højfrekvente armaturer** op,” fortæller serviceleder Lasse Christensen.

“Da de så fik regnet på det, viste det sig, at der virkelig var noget at hente.”

[bundlinjen]

Serviceleder Lasse Christensen har bidraget væsentligt til, at udgifterne til el og varme på Hyllehøjsskolen i Middelfart er faldet med mere end 400.000 kroner årligt. Samtidig er skolens CO₂-udledning formindsket med 100 tons.

I alt fik skolen skiftet 150 gamle lysarmaturer ud med nye, højfrekvente af slagsen. Og skolens gymnastiksal blev isoleret.

Siden da har Lasse Christensen fået installeret endnu en energibesparende foranstaltning: Sensorer, der måler dagslys i gangarealerne. Dermed slukker lamperne automatisk, når der kommer lys nok ind gennem vinduerne. ★

Jeg mener

Frida Rybaltover,
64 år, efterløner,
Albertslund,
født i Rusland

Hvad giver den offentlige service dig?

Jeg savner den personlige kontakt

“Nu får jeg jo efterløn, men jeg synes, problemet med det offentlige er, at det er meget upersonligt. Når jeg skal i kontakt med kommunen, kan jeg ikke komme til at snakke med en personligt. Nogle gange opstår der misforståelser, fordi

folk ikke helt kan forstå min accent, og så kommer der kludder i trådene. Og jeg tror faktisk, at der er mange ældre, der også synes, det er svært at finde rundt i det offentlige, når det hele foregår på mail og telefon.”

Grundlægende handler ny vækst om at skabe vækst, der kommer alle danskere til gode.

FOAs VÆKSTUDSPIL,
FREMSKRIDT OG FÆLLESSKAB

Lene Jönsson og kollegerne har fået en **bedre kontakt med hinanden**, efter at de er begyndt at rokere mellem afdelingens specialer.

FOA vil have kommission

FOA ønsker sig en national vækstkommission, som skal kigge på

- Betydningen af fremskridt og livskvalitet i forhold til økonomisk vækst
- Nye måder at måle velstand, som både ser på økonomi, sociale forhold og økologi.
- Forholdet mellem vækst, ressourceforbrug og tekniske fremskridt
- Bæredygtig og miljørigtig udvikling
- Arbejdsmiljø, forbrugeradfærd og livsstil
- Udviklingen af velfærd i andre lande – kan vores erfaringer sælges?

FOA.dk/vækst

Endelig spurgte de os

Det var først, da medarbejderne fik ansvaret for at skabe et **bedre arbejdsmiljø**, at det lykkedes at gøre op med opdelingen i specialer.

Med Projekt *nærvær* blev medarbejderne på afdeling A1 på Bornholms Hospital spurgt om, hvordan deres arbejdsmiljø kunne blive bedre.

I mange år havde medarbejderne arbejdet i hver deres speciale. Den opdeling gjorde det vanskeligt at bytte vagter og planlægge ferier, men trods flere forsøg havde medarbejderne ikke været villige til en

ændring. I diskussionen om arbejdsmiljøet kom det dog frem, at opdelingen gav et dårligt arbejdsklima – og var skyld i forestillinger om, at 'de andre' ikke løb ligeså hurtigt som 'os'. Med den indsigt foreslog medarbejderne selv at rokere i specialerne, så de kunne tage over for hinanden.

Sosu-assistent **Lene Jönsson**

er en af dem, der nu er rokeret over til et andet afsnit.

“Med rokaderne har vi fået en større forståelse for hverandres hverdag. Vi har også fået en bedre kontakt med hinanden på tværs af afsnittene, så vi nu har en rigtig god stemning på afdelingen.”

Samtidig med en større fleksibilitet har de opnået et fald i sygefraværet på 30 procent. ★

[bundlinjen]

Kollegerne på afdelingen har fået et bedre sammenhold, og samtidig har de fået et fald i sygefraværet på 30 procent.

Jeg mener

Helle Christiansen,
53 år, udviklingskonsulent inden for dagtilbud, Roskilde

Hvad giver den offentlige service dig?

Det offentlige ta'r over for familien

“Det giver mig tryghed i hverdagen, at jeg ved, det offentlige tager hånd om de ting, som familien ellers skulle tage hånd om. Mine børn har gået i skole og daginstitutioner, så vi har jo været storforbrugere af det offentlige system.

Lige nu bruger jeg kun kulturinstitutionerne. Om den offentlige sektor er for dyr, kommer jo an på, hvordan man måler det. For hvad ved vi om, hvad det koster ikke at ha' den?”

Med nogle få indtastninger har Pia Sig sikret sig, at **hun har fri** i den weekend, hvor hun og familien skal fejre en fødselsdag.

De planlægger selv og har mindre fravær

Da medarbejderne selv kunne planlægge deres arbejdstider, faldt sygefraværet.

Social- og sundhedshjælper **Pia Sig** og hendes kolleger på Plejecentret Stenslund i Odder fastlægger selv deres arbejdstider ved at logge ind på vagtplanlægningssystemet TimeCare. Det er både en gevinst

for arbejdspladsen og for den enkelte medarbejder. For ud over at sygefraværet er faldet med 25 procent på Stenslund, oplever de fleste medarbejdere en større frihed i arbejdslivet.

For Pia Sig er det et stort plus, at hun selv kan bestemme, hvornår hun vil arbejde.

[bundlinjen]

Sygefraværet på Stenslund er faldet med 25 procent. Samtidig oplever de fleste medarbejdere det som en frihed, at de selv kan tilrettelægge deres arbejdstider.

“Førhen havde jeg faste weekendvagter. Nu kan jeg planlægge, så mine friweekender passer til familiens behov,” fortæller hun.

Hun sætter også pris på, at hun kan tage fri på en hverdag, så hun kan komme til lægen med et af børnene.

Før TimeCare skulle hun og kollegerne bytte vagter med hinanden, hvis de ville have fri, og det kunne føre til at nogen blev presset til at tage en vagt på en dag, hvor de egentlig helst ville holde fri. ★

Tal på et bedre liv

OECD har i 2011 lanceret indekset **Your Better Life Index**, som sætter tal på borgernes trivsel og sociale liv i de 34 medlemslande. OECD håber, at initiativet vil skabe større interesse for menneskelige værdier og de faktorer, der er vigtige for menneskers velbefindende.

www.oecdbetterlife-index.org

27

procent af danskerne har venner eller familie, der modtager ældrepleje.

Kilde: Velfærd, vækst, efterløn og offentlig vs. privat, Gallup, juni 2011

Fremtidens vækst skal bygge på langt større tillid til de offentligt ansatte.

FOAs VÆKSTUDSPIL, FREMSKRIDT OG FÆLLESSKAB

Jeg mener

**Sofie Bech, 36 år,
it-konsulent,
Lyngby**

Hvad giver den offentlige service dig?

Jeg føler mig tryk

For mig er det en kæmpe tryghed, at hospitalerne er tilgængelige både for mig og min familie. Min mor har været indlagt mange gange, og der har det været min oplevelse, at det kun er ressourcestærke personer, der kan få behand-

linger igennem på den rigtige måde. Det er lidt skræmmende. Men jeg er glad for, at den offentlige sektor er der, og at vi som familie ikke skal betale, hver gang hun skal opereres.

"Nogle af forældrene spørger, om ikke børnene **kan blive hos mig**, til de skal i skole," siger dagplejer Tina Mayn.

tema

Livskvalitet og vækst

15

procent af danskerne har børn i dagtilbud.

Kilde: Velfærd, vækst, efterløn og offentlig vs. privat, Gallup, juni 2011

Hvad er vigtigst for din livskvalitet?

- Mit helbred
- Min økonomiske situation
- Min familie og sociale relationer

Gå ind på foa.dk/vaekst og giv din stemme

Forældrene er trygge

Cirka halvdelen af de 119 dagplejere i Odsherred er med i **faglige netværk**, hvor de udveksler viden og erfaringer om blandt andet tosprogede børn.

Tina Mayn får dagligt øvet sit engelsk. Som dagplejer i Odsherred Kommune har hun specialiseret sig i tosprogede børn, og i øjeblikket har hun en pige, hvis forældre kommer fra Litauen.

For Tina er det at komme tæt på andre kulturer en ekstra gevinst ved jobbet.

"For mig handler det om, at vi kan inspirere hinanden og ikke bare, at de skal blive helt som os danskere."

Ud over at være dagplejer bliver Tina ofte en omsorgsperson for familierne. Nogle har været flygtninge med krigstraumer i bagagen. For dem er Tina en klippe af tryk-

hed i en til tider uforståelig hverdag. Hun hjælper eksempelvis med at forklare breve fra kommunen eller ringe til lægen, hvis tolken har fri.

"Det giver en kæmpe arbejdsglæde at gøre det, man brænder for. Og vi har en super opbak-

[bundlinjen]

Faglige netværk og det at få lov til at gøre det, man brænder for, højner arbejdsglæden og giver tryk hos forældrene. Dagplejerne er den faggruppe i Odsherred Kommune, der har det laveste sygefravær. 31. juli 2011 lå det på 3,1 procent.

ning fra ledelsen, som bare siger go, når vi får en ny ide til for eksempel informationsmateriale til forældrene."

Tina er med i et netværk for dagplejere, som har specialiseret sig i tosprogede børn. De mødes cirka fire gange om året og opdaterer hinanden på ny viden. Ligesom de kan trække på hinanden i hverdagen.

"Det er lidt som at være i en mødregruppe, hvor de andre forstår, hvad man mener – både når det gælder de sjove oplevelser og de svære udfordringer." ★

Jeg mener

Thue Hansen,
33 år,
salgschef, Malmø

Hvad giver den offentlige service dig?

Jeg bruger det offentlige hele livet

Det offentlige giver mig rigtig meget. Alt efter, hvor jeg er i livet, er der tilbud, for eksempel hvis man skal i behandling for stofmisbrug eller skal indlægges på hospitalet. Men de ældre kunne godt få lidt mere støtte. De har aftjent deres værnepligt."

Flere får brug for seniorjob

Et seniorjob kan for arbejdsløse FOA-medlemmer over 55 år blive **redningen fra kontanthjælp**. En trussel, der er rykket nærmere med forringelserne af dagpengesystemet.

På samme vilkår som kollegerne

John Schrøder har haft sit seniorjob i toethalvt år. Og han vil gerne blive i stillingen som pedel på distriktsskolen i Skærbæk to og et halvt år mere, indtil han som 60-årig kan få efterløn.

John er nemlig meget glad for både pedel-arbejdet og kollegerne. Og også for den redning fra kontanthjælp, som seniorjobbet blev.

“Det ville ikke have været så godt, hvis det var endt med det,” siger John Schrøder lavmælt.

Han er uddannet maler og har været i det fag størstedelen af sit arbejdsliv. Men da hans arbejdsplads måtte lukke ned, blev det svært at

finde et nyt job. John søgte et utal af stillinger og fik ligeså mange afslag.

Som andre arbejdsløse måtte John Schrøder i aktivering, og på den måde lærte han skolen i Skærbæk at kende. Han gjorde så godt indtryk, at skolen gerne tog imod ham igen, da han opnåede ret til seniorjobbet.

Som pedel kan han bruge både sin uddannelse som maler og sine evner for håndværksarbejde.

“Og så er jeg jo ansat på helt samme vilkår som kollegerne,” siger John Schrøder tilfreds.

Seniorjobbet rækker kun frem til efterlønsalderen, men dukker der en mulighed op for at fortsætte på skolen, er det noget, John gerne overvejer.

“Men jeg tager et år ad gangen, for jeg ved ikke, hvad jeg kan holde til. Jeg kan godt mærke på min krop, at arbejdet som maler har sat sine spor.”

Lige nu arbejder bare 17 FOA-medlemmer i et seniorjob. Men flere vil benytte sig af retten til et sådant job i fremtiden, vurderer konsulent i FOAs A-kasse **Finn Villadsen**.

“Flere vil blive berettiget til et seniorjob, fordi dagpengereetten er halveret fra fire til to år, og samtidig er kravet til genoptjening af dagpengereetten øget fra et halvt til et helt års arbejde.”

FOAs A-kasse orienterer medlemmer, der opnår ret til seniorjob, og emnet tages også op i forbindelse med rådighedssamtaler.

“Vi har de ledige inde til en snak hver tredje måned, og når de har alderen til det, begynder vi at snakke med dem om muligheden for et seniorjob,” fortæller **Susanne Wulf** fra FOAs A-kasse i Sønderjylland.

Hun oplever lige nu, at mange ældre dagplejere og pædagogmedhjælpere mister jobbet, men tør ikke vurdere, om det er en egentlig tendens.

Flere undersøgelser tyder dog på, at det såkaldte grå guld kan være en truet race. Ligebehandlingsnævnet beretter om en drastisk stigning i klager fra ældre, der mener, at de er blevet afskediget alene på grund af deres alder. Og mange får medhold og erstatning.

En undersøgelse fra fagforbundet 3F viser, at den forkortede dagpengeperiode især vil ramme 50-59-årige mænd. ★

fida@foa.dk

Du har ret til et seniorjob, hvis...

- ▶ du er arbejdsløs
- ▶ du har mistet dagpengere retten
- ▶ du har ret til efterløn og
- ▶ du har højst fem år, til du kan få efterløn*

*I dag har man ret til at gå på efterløn som 60-årig og kan derfor få et seniorjob som 55-årig. Hvis efterlønsalderen ændres, får det også betydning for, hvornår man har ret til seniorjob.

Sådan gør du

- ▶ Du skal ansøge din kommune om seniorjob tidligst tre måneder før og senest to måneder efter, at du mister din dagpengeret.
- ▶ Snak i god tid med din a-kasse om, hvordan du kan få et seniorjob.
- ▶ Få også hjælp i a-kassen til at udfylde ansøgning og til snakken med kommunen.

Det siger loven

- Hvis du opfylder betingelserne for et seniorjob, har din kommune pligt til at tilbyde dig et.
- Gør kommunen ikke det, har du ret til økonomisk kompensation.
- Hvis du er fuldtidsforsikret i a-kassen, skal du tilbydes et seniorjob på fuld tid.
- Dine løn- og arbejdsvilkår i et seniorjob skal følge overenskomsten på området.
- Job og job-indhold skal aftales mellem dig og kommunen under hensyn til dine interesser og kvalifikationer.
- Du kan miste seniorjobbet, hvis du siger nej til ordinært arbejde, som jobcentret anviser.

www.ams.dk

Seniorjob siden 2008

Loven om seniorjob trådte i kraft 1. januar 2008, men siden da har kun lidt over 100 personer fået et seniorjob. Betydeligt flere er berettigede til det. Beregninger viser, at kun 1 ud af 9 benytter sig af deres ret. I FOA har 17 medlemmer ud af 18 mulige dog sagt ja tak til et seniorjob.

Kilde: Arbejdsmarkedsstyrelsen og Ugebrevet A4

Flere FOA-ledige i seniorjob-alderen

Juni 2009: 452

Juni 2010: 726

Juni 2011: 1.060

Kilde: FOA-nøgletal

Flere penge til dig

Hver måned sætter vi et hjørne af din privatøkonomi under lup og giver gode råd om, hvordan du får mest muligt ud af dine penge. Er der noget omkring skat, løn, pension eller andet i din økonomi, du gerne vil have bedre styr på? Så skriv til redaktionen@foa.dk med dit forslag til, hvad vi skal sætte fokus på i Dine Penge.

Bliver du video-overvåget?

Hvordan skal du forholde dig, hvis der dukker kameraer op på din arbejdsplads? Her får du fire gode råd fra FOAs chefjurist, **Ettie Trier Petersen**.

Af Maj Dahl-Rasmussen ★ foto: Colourbox

1 kamera for hver 15 danskere

På landsplan findes der nu 350.000 overvågningskameraer i Danmark, eller hvad der svarer til 1 kamera for hver 15 indbyggere. Det er mere end i England, som ellers går for at være et af de mest video-overvågede samfund.

1. Er skjult video-overvågning på arbejdspladsen lovligt?

Nej. Hvis der opsættes video-kameraer dér, hvor du udfører dit arbejde, skal du altid have at vide, at det finder sted – ved skiltning eller på anden tydelig måde.

2. Må min arbejdsgiver sætte overvågningskamera op på min arbejdsplads?

Arbejdsgiver må kun sætte overvågningskameraer op, der har til hensigt at kontrollere de ansatte, hvis det er sagligt begrundet i driftsmæssige årsager og har et fornuftigt formål. Det må ikke være krænkende over for de ansatte, og de ansatte skal som udgangspunkt informeres forinden.

Vi har for eksempel haft et tilfælde, hvor der forsvandt medicin fra et medicinskab på et plejehjem. Arbejdsgiveren ville gerne komme tyveriet til livs, og i det tilfælde var betingelserne for opsætning af video-overvågning opfyldt. I en sag fra Arbejdsretten blev det omvendt slået fast, at en længerevarende overvågning af en ansat i en butik var uberettiget og krænkende, fordi formålet med overvågningen var at

Ettie Trier Petersen
er chefjurist i FOA.

forhindre butikstyveri. Arbejdsgiveren blev idømt en bød.

3. Må pårørende sætte overvågningskameraer op hos deres familiemedlemmer?

Hvis pårørende sætter overvågningskameraer op i et privat hjem eller på plejehjemsstuer, hvor FOA-medlemmer kommer regelmæssigt for at arbejde, betragtes hjemmet som en arbejdsplads, og det er et krav, at det ved skiltning eller på anden tydelig måde oplyses, at der sker video-overvågning. Det er FOAs opfattelse, at du ikke skal acceptere at arbejde i et hjem, hvor der er sat overvågningskamera op af de pårørende eller af borgeren selv. Derfor bør du i sådan en situation straks gå til din lokale FOA-afdeling, som så kan tage sagen op med din arbejdsgiver, som jo har ansvaret for dit arbejdsmiljø.

4. Kan det være en fordel for mig som medarbejder, at de pårørende sætter overvågning op – for eksempel hvis der er blevet stjålet noget fra en borger, og jeg dermed kan blive renset for mistanke?

Det kan måske godt opleves sådan. Men det er min opfattelse, at problemet skal løses på anden måde. Det bør ikke accepteres, at FOA-medlemmer udsættes for massiv overvågning i udførelsen af deres arbejde, og det må være politiets opgave at efterforske eventuelle lovovertrædelser. Det er min opfattelse, at hensynet til den enkelte ansattes personlige integritet og et sundt arbejdsmiljø vejer væsentligt tungere end hensynet til en borgers ønske om kontrol af de ansatte. ★

mdar@foa.d

Loven siger ...

§ 3. Private, der foretager tv-overvågning af steder eller lokaler, hvortil der er almindelig adgang, eller af arbejdspladser, skal ved skiltning eller på anden tydelig måde give oplysning herom.

Kilde: Lovbekendtgørelse 2007-10-11 nr. 1190 om tv-overvågning

Er du uddannet social- og sundhedsassistent?

Så kan du blive sygeplejerske på 2½ år
- via et særligt tilrettelagt uddannelsesforløb.

Ring til studievejleder Lene Mygind på tlf.
8755 0025 og hør nærmere om dine muligheder.

Sygeplejerskeuddannelsen i Viborg • Prinsens Allé 2 • 8800 Viborg
E-mail: siv@viauc.com • www.viauc.dk/sygeplejerskeiviborg

VIA UNIVERSITY COLLEGE

02865

Få FOAs nyhedsbrev direkte i din indbakke

Hver uge

Med FOAs nyhedsbrev får du nyheder, du ikke kan læse andre steder.

Du bliver godt klædt på til at snakke med om ting, der har betydning for dit job, din løn og dine arbejdsforhold.

I nyhedsbrevet kan du også læse om særlige tilbud til medlemmerne og om konkurrencer, du kan deltage i.

Du er kort sagt løbende informeret. Vi udsender nyhedsbrevet en gang om ugen – dog ikke i ferieperioder.

Det er gratis.

Du kan tilmelde dig på

www.foa.dk/nyhedsbrev

Hver måned trækker vi lod blandt deltagerne i FOAs medlemspanel, MedlemsPulsen. Hovedpræmien er et weekend-ophold for to på et Comwell-hotel i Danmark.

Du kan tilmelde dig ved at gå ind på www.foa.dk/medlemspulsen og besvare en række spørgsmål.

Du skal være medlem af FOA – Fag og Arbejde og have en e-mail-adresse.

Medlemspulsen

Medlemspulsvindere i april var:

Kroophold:

- Lone Betina Pedersen
Bjerggården 15, st.th.
2635 Ishøj

Gavekort:

- Karin Lisbet Nielsen, Hestehaven 29, 9230 Svenstrup J
- Anita Jeppesen, Østparken 76, 6840 Oksbøl
- Anny Annette Larsen, Elmevænget 1, 5900 Rudkøbing
- Karen Højhus, Asalunden 19, 4293 Dianalund
- Ruth Hoffmann-Madsen, Kildevænget 12 B, 4652 Hårlev

Har du været ansat i din ægtefælles firma?

Det er nu blevet lettere at få din a-kasses anerkendelse af, at du er ophørt med at arbejde i din ægtefælles selvstændige firma, så du kan få dagpenge eller efterløn.

Fra den 1. juli 2011 kan du ved at underskrive en tro og love-erklæring tilkendegive, at du ikke længere arbejder i din ægtefælles virksomhed. Tidligere var der strenge krav til dokumentationen, før a-kassen anså et medlem for udtrådt af virksomheden.

Din udbetalingsmeddelelse

kan ses på hjemmesiden www.foa.dk/udbetalingsmeddelelse. Du bliver bedt om at logge dig ind først.

18. september

kan du udfylde næste ydelseskort på web a-kassens hjemmeside.

Nyt job?

Find dit nye job på FOA Job via www.foa.dk/akassen

Ring 4697 1010

– hvis du har brug for hjælp uden for a-kassens normale åbningstid. Callcenteret har åbent alle hverdage mellem 16-20.

Læs mere

På www.foa.dk/akassen kan du læse seneste nyt inden for a-kasseområdet

Men med de nye regler er det nok, at du udskrifter en tro og love-erklæring, såfremt du ikke længere arbejder i virksomheden.

I skal begge skrive under

Tro og love-erklæringen skal både underskrives af dig og din ægtefælle, det vil sige ejeren af virksomheden. Det er naturligvis en forudsætning, at du ikke udfører nogen form for opgaver i din ægtefælles virksomhed overhovedet.

Hvis du starter i virksomheden igen

Men hvis du igen bliver ansat i firmaet, og du endnu engang vil ophøre med dit arbejde i

virksomheden, så du kan få dagpenge eller efterløn, skal du arbejde der i mindst to år, før du igen kan nøjes med at udfylde en tro og love-erklæring.

Hvis du ønsker at stoppe dit arbejde i firmaet tidligere end de to år, skal du først opfylde et krav om lønarbejde. Du anses først for udtrådt, hvis du i de 15 måneder op til en ledighedsperiode kan indbetale 1.924 almindelige løntimer, eller hvis du har drevet egen selvstændig virksomhed i mindst 52 uger. Hvis du selv har drevet selvstændig virksomhed, må den ikke have noget med din ægtefælles at gøre.

Husk at du altid skal oplyse a-

kassen om tidspunktet for, hvornår du eventuelt igen begynder at arbejde i virksomheden.

Spørg din a-kasse

Reglerne om selvstændig virksomhed er temmelig komplicerede, så hvis du vil vide mere om de nye regler eller reglerne om selvstændig virksomhed generelt, er du altid velkommen til at kontakte din a-kasse. ★

Læs mere

om efterløn og selvstændig virksomhed på www.foa.dk/efterloen

A-kassens callcenter – en udvidet service til dig

Hvis du har brug for at kontakte a-kassen uden for normal åbningstid, kan du ringe til vores **callcenter på telefon 46 97 10 10**. Vi har åbent mandag til fredag kl. 16-20. Her kan du få hjælp, når du har brug for det. På FOAs hjemmeside – www.foa.dk – kan du finde svar på de spørgsmål, der oftest stilles til a-kassen.

Halvårserklæring

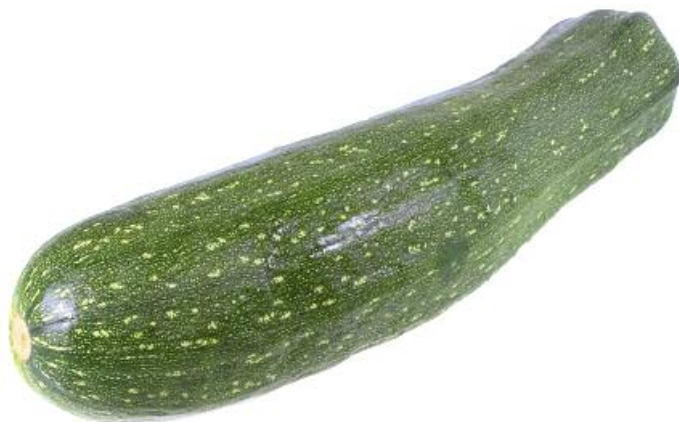
Er du på efterløn og på halvårserklæring? Så løber den næste periode fra mandag den

18. april til søndag den 23. oktober 2011. Du kan sende din halvårserklæring ind fra

den 28. oktober til den 10. november 2011.

Opskrifter og gode råd til **ordentlig mad i hverdagen**. I denne måned handler det om at lave mad med en af årstidens mange gode grøntsager – squash.

Månedens råvare: Squash

På engelsk hedder de squash, på italiensk zucchini og på fransk courgette. Vi har ikke noget dansk ord for grøntsagen, der er i familie med agurk og græskar. Kødet er hvidligt og fast med en neutral smag. Squash er bedst, når de er små eller mellemstore, de store squash bliver grove og har mange kerner. Stilken skal fjernes. De mindste kan have en blomst

i den anden ende, og den er spiselig. Små squash kan anvendes rå, men skal krydres godt. Squash kan udhules, fyldes og bages, koges til suppe, rives og bruges i bagværk eller eddikesyltes som agurker. Squash bruges oftest i skiver eller tern og kan steges på pande, i gryde, ovn eller på grill.

Fisk med stegte squash, tomater og brasekartofler

Fiskefileter:

- 8 fiskefileter uden skind, f.eks. skrubbe eller ising
- 1 stort løg
- 3-4 fed hvidløg
- 2 små faste squash
- 250 g cherrytomater
- 2 tsk. olivenolie
- 1 spsk. lys eddike f.eks. hvidvinseddike
- lidt salt og friskkværnet peber
- 2 håndfulde friske basilikum- eller persilleblade

Brasekartofler:

- ca. 600 g kolde pillede, kogte kartofler
- 2-3 spsk. smør
- Skær fiskefileterne ud i mindre stykker.
- Pil og hak løg. Steg dem klare i olivenolie ved middel varme i en tykbundet gryde.
- Skyl grøntsagerne. Skær enderne af squashene og skær dem i tern. Steg dem med løgene 3-4 minutter. Pil hvidløgsefeddene, knus dem og tilsæt dem. Tilsæt tomaterne og lad

dem blive så varme, at skindet sprækker på dem. Krydr med eddike.

- Tilsæt fisken i stykker til de rygende varme grøntsager. Læg låg på gryden og lad fisken blive færdig ved eftervarmen – det tager ca. 10 min.
- Skyl basilikum eller persille i koldt vand. Lad det dryppe af – evt. i en salatslynge – og hak bladene. Kom dem i retten og smag til med salt og peber.
- Steg skiver af kartofler i smør på en pande, så de er gyldne på begge sider. Servér dem til.

Af Katrine Klinken ★ foto: Thomas Hergaard

mad med klinken

Katrine Klinken er faglært kok og ernærings- og husholdningsøkonom og arbejder som madskribent for flere magasiner. Hun har skrevet en stribe kogebøger for børn og voksne.

foto: Colourbox

Kog ekstra kartofler

Kolde kogte kartofler kan bruges til en masse – kog lidt ekstra når du er i gang. Kartofler er gode i salater og på smørrebrød og kan steges til brasekartofler eller kommes på en pizza. De kan rives eller findeles og bruges i frikadellefars og i mayonnaisedressinger. En krydret mayonnaise rørt med kold moset kartoffel får god konsistens og er ikke så fed. Holdbarheden er 3-4 dage.

foto: Colourbox

Hold fisken kold

Fisk biver hurtigt ufrisk og skal opbevares koldt og tørt. Når du er på indkøb, så pak frisk fisk i en termopose eller sammen med en pose med isterninger. Det er bedst at bruge fisken hurtigt, men hvis den skal opbevares en dag eller to, så kom isterninger i en plastikpose og læg oven på fisken. Sørg for at skifte tallerken eller bakkens, som fisken opbevares i, så der er tørt omkring fisken. Fiskefileters holdbarhed kan forlænges ved at drysse med salt, så bliver fisken også lidt fastere i konsistensen.

Forskellen på slidt og nedslidt er efterløn

Nogle jobs slider mere end andre. Ved at forringe efterlønnen rammer vi mest af alt dem med det hårdeste arbejde, de laveste lønninger og den korteste levetid. Kan vi være det bekendt?

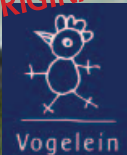
FOA
FAGOGARBEJDE

OVERTRÆKSBUKSER MED FOD

Det lille barn uden sko kan nu komme op af barnevognen og ned på det dugvåde græs eller i sandet og lege.

DE ORIGINALE

Vogelein

Bukserne er vand- og vindafvisende og åndbare. Perfekte i al slags vejr, året rundt!

www.vogelein.dk

Vi har mange dagvagter i hjemmeplejen og søger derfor;

- **Sosu-hjælpere**

Ring til os allerede i dag for at høre mere om dine muligheder.

☎ **39 69 10 89**

www.personalegruppen.dk

Forflytningsteknik

Kurser afholdes

Almen og speciel brug af spilerdug

1. og 2. november

Åbent hus – eksperimenterende dag - gratis

Den 12. maj og 3. november

Temadag om lejrning 31. oktober

Læs mere på www.spilerdug.dk her kan du orientere dig om priser, tidspunkter samt tilmelde dig. Du er også velkommen til at ringe på 5764 8351.

det sker

Frederikshavn

Seniørerne. Musikalsk foredrag m. fællessang og emnet En tur i biffen v. Lisa Kock Nielsen 12. okt. kl. 14. Vi skal syngende kendte klassikere med Marquerite Viby, Liva Weel, Poul Reichhardt, Hans Kurt og mange andre. Tilmelding senest 5. okt. Pris 40 kr. Aftenfest 9. nov. kl. 17, her vil vi hygge os med god mad og musik. Musikerne er Løjbjerg Harmonikaklub. Tilmelding samt betaling senest 2. nov. Pris 150 kr., ekskl. drikkevarer. Juleafslutning 7. dec. kl. 13. Her

år, 2 bestyrelsesmedlemmer for 2 år, 2 bestyrelsessuppleanter for 1 år og 2 bilagskontrollantsuppleanter for 1 år. Indkomne forslag skal være afdelingen skriftligt i hænde senest 8 dage før. Revideret regnskab samt indkomne forslag ligger til gennemsyn i afdelingen 7 dage før generalforsamlingen og på hjemmesiden. Skriftlig beretning kan afhentes i afdelingen 14 dage før generalforsamlingen, eller ses på afdelingens hjemmeside. Frist for bindende tilmelding til spisning: 21. okt. på 98 51 21 11. *P.b.v. Kenn Andreasen, formand*

Social- og Sundhedssektoren holder generalforsamling 12. sept. kl. 17 i Multihallen, Amerikavej 22, Hobro. Spisning kl. 17-17.45. Derefter starter generalforsamlingen. Dagsorden iflg. lovene. På valg for 2 år: Susan Olesen. Suppleant for 2 år: Hanne Mette Laustsen. Begge er villige til genvalg. Forslag, der ønskes behandlet på generalforsamlingen, skal være sektorbestyrelsen i hænde senest 8 dage før generalforsamlingen. Efter generalforsamlingen vil deltagerne fra faggruppelandsmøderne kort give en orientering, hvorefter Rejse-scenen vil opføre et teaterstykke om stress, arbejdsmiljø og vold. Kom og få en god faglig aften med dine kolleger. Frist for bindende tilmelding til spisningen: 5. sept. kl. 12. *P.b.v. Annette Press, sektorformand*

Pædagogisk Sektor afholder generalforsamling 15. sept. kl. 18 i Hobro Bowl'n'Fun, Jyllandsgade 15, Hobro. Vi starter med spisning og årsmøde i faggruppe-

klubben derefter generalforsamling. Vi slutter aftenen med en gang bowling. Tilmelding til Karen Nielsen på 98 52 30 51 - 29 66 19 07 senest 8. sept. *P.b.v. sektorformand Jonna Hansen*

Silkeborg-Skanderborg

Afdelingen afholder ordinær generalforsamling 5. okt. kl. 19 på Finanssektorens Uddannelsescenter, Skovsvinget 10, Skanderborg. Dagsorden iflg. lovene. Forslag, herunder forslag til valg af lønnet formand, skal være afdelingen i hænde senest 14 dage før generalforsamlingen. Alle medlemmer modtager skriftligt materiale senest 14 dage før generalforsamlingen. Regnskab og budget samt evt. forslag eller yderligere materiale kan læses på afdelingens hjemmeside www.foa.dk/silkeborg-skanderborg eller bestilles i afdelingen 14 dage før generalforsamlingen på 46 97 20 20. I forbindelse med generalforsamlingen vil der være spisning kl. 18-18.45 samt kaffe med kage under selve generalforsamlingen. *P.a.v. Ulla Gram*

Pensionsrådgivning Silkeborg. Som en service for medlemmerne vil en pensionsrådgiver fra PenSam være til rådighed for medlemmerne på FOA Kontoret, Dalgasgade 24, Silkeborg 26. sept. kl. 9.30-14.30. Hvis du ønsker at tale med vejlederen, kan du træffe aftale om tidspunkt på 46 97 20 20.

Pensionsrådgivning Skanderborg. Som en service for medlemmerne vil en pensionsrådgiver fra PenSam være at træffe på vores kontor i Skanderborg

15. sept. kl. 14.30-15.30. Hvis du ønsker en samtale, kan det aftales med PenSam på 44 39 33 31.

Edb-kurser. Tænd & Sluk 1 21.-22. sept. kl. 8-16. Tænd & Sluk 2 5.-6. okt. kl. 8-16. Kreativ layout 2.-3. nov. kl. 8-16. Picasa-billedbehandling 16. nov. kl. 8-16. Alle kurserne afholdes ved FOA Silkeborg-Skanderborg, Dalgasgade 24, Silkeborg. Der vil være fuld forplejning på kurserne. Der betales ikke daglønstab. Tilmelding på 46 97 20 17.

Datalogikken. FOAs datastue er åben torsdage i ulige uger kl. 17-20. Åbningsaftener: 18/8, 1/9, 15/9, 29/9, 13/10, 27/10, 10/11 og 24/11. Vi ser frem til nogle hyggelige aftener. Vi har altid småkager og kaffe på kanden. De sidste 2 aftener inden jul serverer vi gløgg og æbleskiver.

Social- og Sundhedssektoren afholder sektorgeneralforsamling 2. nov. kl. 17 i Medborgerhuset, Bindsløvs Plads i Silkeborg. Dagsorden iflg. lovene. Forslag, herunder forslag til valg af lønnet formand, skal være sektoren i hænde senest 14 dage før generalforsamlingen. Alle medlemmer modtager skriftligt materiale senest 14 dage før generalforsamlingen. Beretning samt evt. forslag mv. kan læses på afdelingens hjemmeside www.foa.dk/silkeborg-skanderborg under SOSU-sektoren eller bestilles i afdelingen 14 dage før på 46 97 20 20. I forbindelse med generalforsamlingen vil der være spisning kl. 18-18.45 og kaffe med kage under selve generalforsamlingen. *P.b.v. Lone Smedegaard, sektorformand*

Fyraftensmøder 12.

sept. kl. 17-20 i FOA, Villavej 12, Skanderborg: Alkoholbehandling og den motiverende samtale v. Glennie Grønne, sygeplejerske, coach og alkoholkonsulent. 28. sept. kl. 17-20 på Sølund i Skanderborg med besøg på snoezelhuset, en super oplevelse. 26. okt. kl. 17-19 i FOA, Dalgasgade 24, Silkeborg: Det palliative team/Regionhospital Silkeborg. Der serveres let aftensmad, tilmelding på 46 97 20 20 senest 2 dage før arrangementet. Møderne på Villavej vil blive flyttet, hvis mange tilmelder sig.

Pædagogisk Sektor afholder sektorgeneralforsamling 24. okt. kl. 19-22 i Festsalen på Sølund, Dyrehaven i Skanderborg. Dagsorden iflg. lovene. Forslag, herunder forslag til valg af lønnet næstformand, skal være afdelingen i hænde senest 14 dage før generalforsamlingen. Alle medlemmer modtager skriftligt materiale senest 14 dage før generalforsamlingen. Beretningen samt evt. forslag mv. kan læses på afdelingens hjemmeside www.foa.dk/silkeborg-skanderborg under Pædagogisk Sektor eller bestilles i afdelingen 14 dage før generalforsamlingen på 46 97 20 20. I forbindelse med generalforsamlingen vil der være spisning kl. 18-18.45 og kaffe med kage under selve generalforsamlingen. *P.b.v. Jytte Flyvbjerg Kristiansen, sektorformand*

Fyraftensmøder for alle omsorgs- og pædagogmedhjælpere, der er ansat i Silkeborg og Skanderborg 20. sept. kl. 17-20, Dalgasgade 24, Silkeborg. Vi vil gerne lære jeres fag-/arbejdsområde at kende og høre om, hvad

I er optagede af. Tilmelding senest 2 dage før Til 46 97 20 20.

Kost- og Teknik- og Servicesektoren afholder generalforsamling 27. okt. kl. 19-22 i FOAs lokaler, Dalgasgade 24, Silkeborg. Dagsorden iflg. lovene. Alle medlemmer modtager skriftligt materiale senest 14 dage før generalforsamlingen. Eventuelle indkomne forslag mv. kan læses på afdelingens hjemmeside www.foa.dk/silkeborg-skanderborg under Kost- og Teknik- og Servicesektoren eller bestilles i afdelingen 14 dage før generalforsamlingen på 46 97 20 20. I

Få nyheder fra FOA direkte i din mail:
www.foa.dk/nyhedsbrev

FOA udsender et nyhedsbrev ugentligt

forbindelse med generalforsamlingen vil der være spisning kl. 18-18.45, og kaffe med kage under selve generalforsamlingen. På bestyrelsen vegne *Benny Andersen, sektorformand*

Seniorklubben arrangerer en tur ud til Ingridssommerhus i Hesselhus 7. sept. Vi mødes ved Shell/Østergadekrydset, Silkeborg kl. 13. Medlemspris 30 kr.

Skive

Seniorklub. Foredrag om Hospice Limfjord 22. sept. kl. 14 i FOAs mødelokaler, Jægervej 12, Skive. Pris: 50 kr. inkl. kaffe m. brød. Sidste tilmelding 19. sept. Bankospil 27. okt. kl. 12 i FOAs mødelokaler, Jægervej 12, Skive. Pris: 50 kr. inkl. 3 plader samt

Tillidsrepræsentant?

Find en liste over FOA-medlemmer på din arbejdsplads på www.tillidszonen.dk – dit værktøj i hverdagen

TILLIDSZONEN

serveres lidt god mad samt 1 øl/vand. Tilmelding samt betaling senest 30. nov. Pris 50 kr. Tilmeldinger kan ske til Ingrid Hansen 98 40 16 39/24 66 66 71 eller Jytte Jensen 22 86 31 61. Bestyrelsen kan træffes i FOA fra kl. 10-12 på arrangementernes sidste tilmeldingsdag.

Mariagerfjord

Generalforsamling 24. okt. kl. 18 i Hobro idrætscenter (Multihallen). Kl. 18-19 spisning og kl. 19 generalforsamling. Dagsorden iflg. lovene. På valg: formand Kenn Andreasen for 4

det sker

kaffe m. brød. Derudover kan der købes 3 plader for 10 kr. Sidste tilmelding: 24. okt.

Sønderjylland

Seniorklub. 14. sept.: Dagstur til historiecenter Dybbøl Banke/Dybbøl Mølle. Samkørsel fra FOA Rødekro kl. 12. Til historiecenter Dybbøl Banke, hvor vi får en rundvisning, derefter en rundvisning på Dybbøl Mølle. Indlagt kaffe-pause. Ikke-medlemmer: 100 kr. Tilmelding til afdelingen på 46 97 35 00 senest 7. sept.

Bestil publikationer fra FOA og FOAs A-kasse:
www.foa.dk/publikationer

Banko i FOAs mødelokale 25. okt. kl. 14, tilmelding til afdelingen på 46 97 35 00 senest 17. okt. En traditionel julefrokost 25. nov. kl. 13, som holdes på Harmonien i Haderslev. Tilmelding til afdelingen på 46 97 35 00 senest 18. nov. Juleafslutning 8. dec. kl. 14 i FOAs mødelokale. Tilmelding til afdelingen på 46 97 35 00 senest 2. dec. Da vores

midler ikke er steget, men udgifterne stiger, vil der fremover blive opkrævet 20 kr. for kaffe for medlemmer, mens ikke-medlemmer skal betale 30 kr.

Odense

Gruppe D. 8. sept. kl. 12.30 afholder vi det sædvanlige gode bankospil med amerikansk lotteri i kaffepausen. Vi mødes og spiser de medbragte madpakker. Bankospillet begynder kl. 13.30. Kom og vær med, så vi kan hygge os sammen i Toldbodgade 5-7. 20. sept. kl. 14 kommer arkivchef Jørgen Thomsen og fortæller vores domkirkes historie. Vi starter i salen på lokalarkivet, Klosterbakken 2. Efter en historisk gennemgang går vi over i domkirken, hvor Thomsen fortsætter med at fortælle. Ønskes programmet for efteråret 2011 som e-mail, så send en mail til Sonja og Knud Rasmussen sonja_knud@webspeed.dk

Svendborg

Kulturpolitisk udvalg arrangerer rundvisning på Odense Teater 1.

okt. I får mulighed for at opleve scenen og teknikken fra skuespillerens vinkel. I kommer på besøg på teatrets værksteder, hvor deko-rationerne bliver bygget, ligesom vi besøger skræddersalen. Vi mødes kl. 10.20 ude foran teateret, Jernbanegade 21, Odense C. Kl. 10.30-12: rundvisning. Kl. 12-13 frokost i Odense Teaterrestaurant. I skal selv sørge for transport til og fra Odense. Du er velkommen til at tage ægtefælle eller en ven/bekendt med. Pris for medlemmer: 100 kr., ikke-medlemmer: 125 kr. Tilmelding og betaling skal ske til afdelingens bogholderi senest 12. sept. Prisen dækker rundvisning og frokostplatte – drikke er egenbetaling. Der er begrænset antal pladser, så skynd dig.

Frederikssund

Seniorklubben. 12. okt. kl. 13.30: Fra blå blink til rollator. Heinz Hvid, Thisted fortæller om sit liv som politibetjent, hvor han i 1999 blev alvorlig skadet under udførelsen af tjeneste. Hans liv tog en vending, da han pludselig og uforskyldt

blev 'dømt' uden for arbejdsmarkedet. 16. nov. kl. 13.30: Danmarks-ekspeditionen 1906-08 i Mylius-Erichsens fodspor - forsvundet eller fundet? Advokat Torben Svejstrup fortæller om gennemførelsen af den store danske ekspedition til Nordøstgrønland, beretningen om ekspeditionslederen Mylius-Erichsen og hans 2 kammeraters fortvivlede kamp for at nå tilbage til ekspeditions-skibet samt gåden om de 3 mænds endeligt i polarmatten og forsøget på at opklare mysteriet. Torben Svejstrup deltog i Jørgen Brønlund Mindeekspeditionen til Nordøstgrønland i 1984.

Nordvestsjælland

Social- og Sundhedssektoren spiller op til en hyggelig aften i selskab med dig og dine kolleger. Kom og vær med til at spille Sig det højt – gør det fagligt. Vi spiller 5. okt. kl. 17-20 i Åvangen, Centervej 13, Svøbølle. Tilmelding til afdelingen af hensyn til et lettere traktament senest 27. sept. på 46 97 14 77, FIU-nr. 2414-11-00-56. Oplys venligst FIU- og cpr-nr ved tilmelding. Vi spiller

Fagbladet FOA til din dør

Du har måske oplevet, at du ikke modtager Fagbladet FOA helt på samme måde som før. Vi har i øjeblikket en smule uregelmæssighed i distributionen, fordi vi har valgt at skifte distributør. I store dele af landet er det nu Bladkompagniet, der sørger for, at bladet kommer ud. Hvis du oplever noget, der giver dig grund til at klage, så kontakt redaktionen.

Send en mail til Mark Nixon, mix@foa.dk, eller ring på telefon 46 97 22 49

også i Odsherred 11. okt. kl. 17-20 i Solvognen, Højbygårdsvej 10-26, Højby. Tilmelding til afdelingen af hensyn til et lettere traktament senest 4. okt. på 46 97 14 77 FIU-nr. 2414-11-00-57. Oplys venligst

FIU- og cpr-nr ved tilmelding. På gensyn Anne Juul, sektorformand

Roskilde

FOA Leder fyraftensmøder. Mennesket bag

FOA-afdelinger

FOA – Fag og Arbejde
Staunings Plads 1-3
1790 København V.

Telefon: 46 97 26 26
Telefax: 46 97 23 00
www.foa.dk

Kontortid:

Mandag-torsdag: 8:30-16:00
Fredag: 8:30-15:00

FOA-afdelinger:

Afd. 1: 46 97 11 00
foa1@foa.dk
Bornholm: 46 97 33 13
bornholm@foa.dk
Brønderslev: 46 97 10 30
broenderslev@foa.dk
Esbjerg: 76 10 93 50
esbjerg@foa.dk
Frederikshavn: 46 97 11 70
frederikshavn@foa.dk
Frederikssund: 46 97 12 00
frederikssund@foa.dk
Guldborgsund: 46 97 17 50
guldborgsund@foa.dk
Herning: 46 97 12 60
herning@foa.dk
Hjørring: 46 97 13 46
hjoerring@foa.dk

Holbæk: 46 97 14 00
holbaek@foa.dk
Holstebro: 46 97 14 14
holstebro@foa.dk
Horsens: 46 97 14 55
horsens@foa.dk
Kolding: 46 97 15 76
kolding@foa.dk
KLS: 46 97 15 00
kls@foa.dk
Køge: 46 97 16 00
koege@foa.dk
Lillebælt: 46 97 36 10
lillebaelt@foa.dk
LFS: 35 44 45 46
lfs@lfs.dk
Lolland: 46 97 30 00
lolland@foa.dk

Mariagerfjord: 98 51 21 11
mariagerfjord@foa.dk
Midtsjælland: 46 97 19 70
midtsjaelland@foa.dk
Nordsjælland: 46 97 33 90
nordsj@foa.dk
Nordvestsjælland: 46 97 14 77
nordvestsj@foa.dk
Odense: 46 97 18 00
odense@foa.dk
Randers: 46 97 19 00
randers@foa.dk
Roskilde: 46 97 19 90
roskilde@foa.dk
Silkeborg-Skanderborg:
46 97 20 20
silkeborg-skanderborg@foa.dk

Lærebøger?

Få op til 25 procent i rabat.
Ring til din FOA-afdeling.

forbrydelsen 21. sept. kl. 15-17 v. Dennis Kilden, kriminologistuderende og tidligere fængselsbesøgsven. Tilmelding til ros-kilde@foa.dk. Medlemsforedrag: Kropslig Stressmestring 29. sept. kl. 18.30 med Susanne Laugesen, bodydynamic krops- og psykoterapeut. Pris: 25 kr. Tilmelding og betaling til receptionen i FOA Roskilde.

FOA 1

Pensionist- og efterlønsklubben for kommunale arbejdsledere.

12. sept. kl. 10.30: Rejsebeskrivelse i ord og billeder v. Jens Jensen, som er en meget levende formidler af sine rejseoplevelser. Temaet er Formands Maos grønne Kina. Dette er anden del af beskrivelsen, der godt kan opleves uden at have set første del. Turen går til Guiyangprovinsen. 28. sept. kl. 11.30 mødes vi på Brede Værk Museum, I.C. Modewegsvej 6, Kgs. Lyngby. Det er

en guidet rundvisning omkring industrisamfundets udvikling gennem ca. 100 år. Tilmelding er nødvendig. Nærmere orientering på medlemsmødet 12. sept. 10. okt. kl. 10.30 er klubbens traditionelle bankospil med 10 spil. Der er gode præmier på 1 række og til hele pladen er der flotte kødpræmier. Prisen er 40 kr. for 6 plader. Medlemmer er velkomne til at tage venner/bekendte med denne dag. 14. nov. kl. 10.30 har klubben 32 års fødselsdagsfest, der fejres ved hyggeligt samvær med fællessang. I forbindelse med fællesspisningen er klubben vært ved sildemad samt en øl eller vand og en snaps. 12. dec. kl. 10.30 holder klubben julefest, hvor der serveres gløgg og æbleskiver. Vi synger sammen bl.a. nogle af de sange, der høres højtid til. Der spilles bankospil om et gavekort og der uddeles julegaver. Alle medbringer en gave til en værdi af 30 kr. Herefter fællesspis-

ning, hvor klubben serverer sildemadder samt en øl eller vand og en snaps. Det er bestyrelsens og aktivitetsudvalgets håb, at programmet har din interesse og giver dig lyst til at komme og få en hyggelig dag sammen med lige-stillede efterlønsmodtagere og pensionerede arbejdsledere i FOA 1. Alle ordinære møder afholdes i FOA 1's lokaler,

niveau 1, Vilhelm Thomsens Alle 9, Valby. Ved alle arrangementer er der gratis kaffe med småkager e.l. Efter eller under arrangementet er der fællesspisning, hvor hver især har deres mad medbragt. Øl og vand kan købes til rimelige priser. Der tages forbehold for eventuelle ændringer i programmet. P.b. v. formand Helge Koch

Marie Christensens legat

Kvinder, der bor midlertidigt på kvinde- og mødre hjem, stiftelser og institutioner med videre, kan ansøge Marie Christensens legat om legatportioner til for eksempel uddannelse og boligetablering.

Samtidig kan de nævnte institutioner ansøge legatets bestyrelse om midler til bygningsmæssige forbedringer til gavn for brugerne.

Ansøgningsblanketter og nærmere oplysninger kan fås ved henvendelse til: FOA – Fag og Arbejde, Stauings Plads, 1790 København V, tlf. 4697 2318.

Ansøgninger skal være i hænde senest den 31. oktober.

Skive: 46 97 20 80
skive@foa.dk

Social- og Sundhedsafdelingen
sosu@foa.dk 46 97 22 22

Svendborg: 46 97 27 27
svendborg@foa.dk

Sydsjælland: 46 97 28 00
sydsj@foa.dk

Sønderborg: 46 97 34 00
soenderborg@foa.dk

Sønderjylland: 46 97 35 00
soenderjylland@foa.dk

Thisted-Morsø: 46 97 29 00
thistedmorsoe@foa.dk

Varde: 75 21 01 00
varde@foa.dk

Vejle: 75 82 52 88
vejle@foa.dk

Viborg: 46 97 30 30
viborg@foa.dk

Aalborg: 46 97 31 31
aalborg@foa.dk

Århus: 89 36 66 66
aarhus@foa.dk

Lokalkontor i Odder: 86 55 21 40

PMF-afdelinger:

PMF afd. 1: 46 97 31 01

pmf-afd1@foa.dk

PMF afd. 4: 43 71 66 90

pmf-afd4@foa.dk

FOA/PMF Kbh. Syd: 46 97 28 50

kbhsyd@foa.dk

PMF Fyn: 46 97 13 13

pmffyn@foa.dk

PenSam

Jørgen Knudsens Vej 2
Postboks 282
3520 Farum

Telefon: 44 39 39 39

Telefax: 44 39 39 40
www.pensam.dk

Forsideillustration:
Jørgen True

Mediernes af Danske Specialmedier

Tilsluttet Specialmediernes
Mediekontrol

Oplag: 212.085/2. årgang
Tryk: Color Print A/S
ISSN: 1901-0222

Redaktionen sluttet:
22. august

Indlæg til 'det sker'
sendes til både Dorthe Møller,
dorm@foa.dk
og Mark Nixon, mlx@foa.dk
Frist: 27. september

Annoncer:
DANSK MEDIAFORSYNING
Telefon: 70 22 40 88
www.dmfnet.dk

Annoncefrist:
Oktober-nummeret:
8. september

Næste nummer udkommer
den 29. september

Udgiver:

Stauings Plads 1-3
1790 København V
Telefon: 46 97 26 26
Telefax: 46 97 22 90
www.foa.dk · e-mail: foa@foa.dk

Dit fagblad i fire versioner

Vidste du, at dit fagblad udkommer i fire forskellige versioner?

Der er en version til hver af FOAs fire sektorer: På forsiden øverst til venstre står der, hvilken version af bladet der er tale om. Hvis du får en forkert version af bladet, så giv besked til din lokale FOA-afdeling.

quizen

Kan du dit fagblad?

Vær med i lodtrækningen om et **gavekort** til CoopDanmark til en værdi af 250 kroner.

Vi trækker lod blandt de indsendere, der har svaret rigtigt på flest spørgsmål. Du finder alle svar i dette nummer af Fagbladet FOA.

Send dit svar til: brevkasse@foa.dk senest **den 12. september**. Kun medlemmer af FOA kan deltage i lodtrækningen.

Du kan også besvare quizen online på foa.dk/quiz

Vinder af quizen i Fagbladet FOA nr. 7-8 blev **Britta Snog, Randers**.

1. Hvor mange procent af danskerne mener, at bedre samfundsøkonomi skal bruges på velfærd?

- A. 25 procent
- B. 69 procent
- C. 88 procent

2. Hvor meget er antallet af patienter med retslige forhold steget med fra 2000 til 2008?

- A. 141 procent
- B. 97 procent
- C. 55 procent

3. I måned bringer vi et portræt af journalist Mikael Bertelsen. Hvorfor?

- A. Fordi han er gået undercover som rengøringsassistent på Herlev Hospital
- B. Fordi han er flyttet på plejehjem i en uge
- C. Fordi han har modtaget prisen for 'Årets bedste agurkesalat'

4. Hvor mange penge fik Laila Jul Jensen udbetalt for sit tab af erhvervsøvn?

- A. 314.692 kroner
- B. 211.334 kroner
- C. 50.211 kroner

5. Hvor stort skal det såkaldte erhvervsnettab være, før man kan få erstatning?

- A. Mindst syv procent
- B. Mindst ti procent
- C. Mindst femten procent

6. Økonomisk vækst kan ikke stå alene, når vi skal måle fremskridt, mener FOA. Hvad skal der suppleres med?

- A. Måling af fedmerelaterede sygdomme
- B. Måling af livskvalitet
- C. Måling af frivilligt arbejde

7. Fra hvilken alder har du ret til at få et seniorjob?

- A. Fra du er 50 år
- B. Fra du er 53 år
- C. Fra du er 55 år

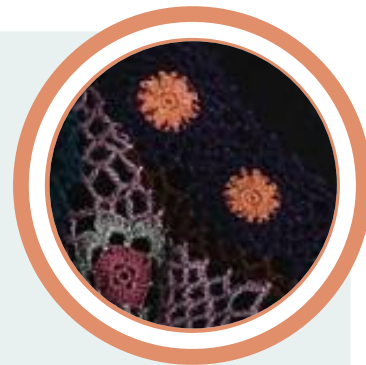

8. I denne måned har Klinken kastet sig over squashen. Hvad er grøntsagen i familien med?

- A. Auberginer og grønne pebre
- B. Agurker og græskar
- C. Asparagus

9. Vi er gået tæt på et af billederne i dette nummer af Fagbladet FOA. Kan du se, hvad det forestiller?

- A. En sommerfuglevinge
- B. En sofapude
- C. Mønsteret i en sweater

det sker i september

1. september

FOA afholder sammen med 3F og NNF en høring om seniorførtidspension i Fællessalen på Christiansborg kl. 12-14. Læs mere: foa.dk under Nyheder 18. august.

13. september

Konference i forbindelse med udgivelsen kgebogen 'Madmod', som FOA har lavet sammen med Claus Meyer og Meyers Madhus. Tilmeld dig på foa.dk/paedagogisk/kalender

18. september

Ydelseskort kan indsendes til A-kassen

21. september

FOA inviterer sammen med ti andre faglige organisationer til konference, hvor emnet vil være nye veje for fremtidens velfærd. Det er gratis at deltage. Tilmelding og mere om konferencen: lfs.dk – under Kalender

29. september

Teknik- og Servicesektoren afholder skolekonference på Quality Park i Middelfart kl. 9-16. Temaer er 'Indeklima og indlæring' og 'Effektiv organisering af drift og vedligehold'. Se mere: foa.dk/teknik-service

HVOR FÅR DU MEST BIL?

I DE ANDRE BANKER

I VORES BANK

Skal du have ny bil, eller har du et dyrt billån i dag, så skift til banken, der ikke kører om hjørner med din økonomi. Du kan spare tusindvis af kroner på et billån hos os – ring til os, og lad os bevise det!

Ikke for alle – men for dig

- Kun for kunder i PenSam og medlemmer af FOA
- En af Danmarks 10 sikreste banker
- Top 3 laveste rente på Billån – find det på Mybanker.dk

pensam.dk

Ring nu på
44 39 39 39
– og hør hvad
du kan spare!

PenSam BANK

Populære modeller til arbejde og fritid - Spar op til 55%

- Blød og lækker

Vores fleece er produceret i en mikro polar fleece med en anti-pilling efterbehandling. Det gør trøjen fantastisk blød, samtidig med at du undgår "fnuller" selv efter mange vaske. Vi har stillet strenge krav til denne fleece for at sikre stor slidstyrke og god evne til at holde både facon og farve vask efter vask.

Sort

Rød

Mocca

Lys blå

Navy

Lilla

Model 98804

Dame jakke med taljering
XS - 3XL
kr. 329,-

Model 98802

Unisex jakke
S-3XL
Sort op til str. 5XL
kr. 329,-

**Frit valg
2 stk. kun
kr. 500,-**

Behagelig fritidsbuds

Blød microfiber kvalitet med super pasform. To skrålommer, to små lår-lommer samt to baglommer. Velcro i taljen og ved fod til regulering. Indvendigt netfor.

Model 23302 / 23306

Unisex-buds / Knickers
Str. XSS-4XL
Hvid - sort
(knickers kun i hvid)

Normalpris 349,- / 329,-

**Frit valg
2 par kun
kr. 300,-**

Model 25200 - Verona

Sportssko til damer med elastiklukning og lille hæl.
Kvalitet: Imiteret skind
Farve: Hvid - sort
Størrelse: 36 - 42
kr. 329,-

**Frit valg
2 par kun
kr. 500,-**

Model 25180 - Monaco

Sandaler til damer og herrer med velcrolukning.
Kvalitet: Imiteret skind med indersål af ruskind.
Farve: Sort - Hvid
Størrelse: 36 - 46
kr. 329,-

Model 25170 - Roma

Damesandal med velcrolukning.
Kvalitet: Imiteret nubuck
Farve: Lys blå/grå - Navy/grå
Størrelse: 36 - 42
kr. 229,-

Model 25210 - Napoli

Ballerinasko til damer med velcrolukning over vristen og lille hæl.
Kvalitet: Imiteret skind
Farve: Hvid
Størrelse: 36 - 41
kr. 329,-

Miks som du vil! - Du kan frit bestille blandt alle modeller og får selvfølgelig rabat på alt - bare du bestiller minimum 2 stk./par.

Varene sendes som postopkrav, men hvis du bestiller via telefon eller internettet, har du mulighed for at betale med dankort - så sparer du kr. 81,- i efterkravsgebyrer til Post Danmark. - Tilbudet gælder til 30.09.2011 og du har fuld retur- og bytteret inden 30 dage.

Bestil og se hele kollektionen på 97 12 82 82 eller www.praxiswear.dk

Praxis
Hammershusvej 16 i
DK-7400 Herning